

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 11 APRIL 1923

No. 380

INHOUD

	Blz.
DE BEDRIJFSRESULTATEN VAN DEN POSTCHEQUE- EN GIRO-DIENST door <i>Mr. D. Crena de Jongh</i>	322
De Steenindustrie I door <i>J. M. van Löben Sels</i>	323
Werkverruiming door <i>Mr. H. J. Morren</i>	325
Internationale Kamer van Koophandel door <i>J. C. Veder</i> ..	327
De Duitse stoomtreilers te IJmuiden II (Slot)	327
Oorzaken van Werkloosheid door <i>G. H. Hintzen</i>	329
Het Herstel van Oostenrijk II (Slot)	329
Werkloosheidsverzekering in Zweden door <i>F. von Koch</i> ..	331
Londensche Correspondentie	332
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Mr. A. A. H. Struycken: De Hoofdtrekken van Nederlands buitenlandsch beleid, bespr. door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	334
Mr. W. Nolen: Handleiding voor Arbiters, bespr. door <i>Prof. Mr. H. R. Ribbicus</i>	335
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	336
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	336
Postchèque en Girodienst	336
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	337—344
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

10 APRIL 1923.

Na de feestdagen toonde de geldmarkt aanvankelijk een sterke ontspanning. De opgenomen gelden vloeiden reeds den eersten dag zeer sterk terug en particulier disconto kon voor 3 pCt. plaatsing vinden. Op een der volgende dagen werd ook weder voor 2½ pCt. afgedaan, maar daarna trad weder een verstijving der koersen in en gisteren was de geldvraag zooveel grooter, dat wissels niet dan voor 3¼ pCt. plaatsing konden vinden.

De prolongatierente noteerde 3½ pCt., later 3¼ pCt.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den heden verschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont een stijging van f 6.2 millioen, welke nagenoeg geheel voor rekening komt van den Staat; het bedrag der rechtstreeks bij de bank geplaatste schatkistpromessen nam in de afgelopen week van f 11 millioen tot f 17 millioen toe. Daarentegen geven

de beleeningen, na de krachtige stijging van verleden week, thans een vrij belangrijke vermindering te zien. Het totaalcijfer van deze post blijkt van f 158.3 tot f 137.4 millioen te zijn teruggelopen. Deze vermindering betreft zoowel de Hoofdbank, als de Bijbank en de Agentschappen en geldt de effectenbeleeningen, zoowel als de goederenbeleeningen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 2.1 millioen; de zilvervoorraad daalde met ruim f 350.000. De post papier op het buitenland noteert nagenoeg f 1 millioen lager dan verleden week, terwijl de diverse rekeningen onder het actief met f 5.8 millioen zijn afgenomen. Blijkbaar heeft de bank in de afgelopen week dus wederom voor eenige millioenen aan Ponden en Dollars gerealiseerd.

De biljettencirculatie daalde met f 6.5 millioen, de rekeningcourant saldi liepen met f 14.1 millioen terug; het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 3.7 millioen.

* * *

De stemming op de wisselmarkt was vast. Alle wissels liepen iets omhoog, ook Ponden en Dollars, terwijl de Marken het verlies van den laatsten beursdag der vorige week weder snel inhaalden. Overigens was de markt stil en waren de omzetten meestal slechts matig.

LONDEN, 7 APRIL 1923.

Het is waarschijnlijk te wijten aan de Paasvacantie, dat de groote dividendbetalingen van gouvernementszijde de markt niet zoo snel als gewoonlijk beïnvloed hebben; het onmiddellijke gevolg hiervan was geldschaarschte, die nog verergerd werd door de, verplichte storting op de £ 15 millioen Treasury Bond uitgifte. Op Woensdag en Donderdag moest de schuld aan de Bank dan ook verlengd worden en daggeld bereikte een notering van 3½ pCt., hoewel het meerendeel der zaken à 1½—2½ pCt. werd afgedaan. Zevendaagsch geld bleef 1½—¾ pCt. Op Vrijdag was de positie merkbaar gemakkelijker en het ziet er naar uit, dat de grootste moeilijkheden nu voorbij zijn.

Onder invloed van het bovenstaande was de discontomarkt zeer onvast doch eerder iets flauwer.

Daggeld 1½—2½ pCt.

Zevendaagsch geld 1½—1¼ pCt.

Treasury Bills 3 maands 2½—³/₁₆ pCt.

2 maands prima bankaccept 1¹⁵/₁₆—2 pCt.

3 maands idem 2¼—⁵/₁₆ pCt.

4 maands idem 2⁹/₁₆—¾ pCt.

6 maands idem 2¾—⁷/₁₆ pCt.

DE BEDRIJFSRESULTATEN VAN DEN POSTCHEQUE- EN GIRODIENST.

Bovengenoemde dienst heeft in de 5 jaren van zijn bestaan een zeer belangrijke plaats veroverd in het financiële verkeer in ons land, zoowel wat betreft het aantal der transacties en der rekeninghouders, als wel het bedrag der credit-saldi, waarover men de beschikking heeft. De Directeur van den Postcheque en Girodienst heeft kortgeleden een overzicht gegeven van een aantal dier cijfers, zoodat deze hier niet vermeld behoeven te worden. Ter illustratie diene slechts, dat de credit-saldi, welke eind 1918 f 37.898.701,69 beliepen, eind '22 waren gestegen tot f 207.422.931,55½

Tot goed verstand van zaken moeten hier direct bij worden vermeld de zeer belangrijke rijks-saldi, die ult. 1918 bedroegen f 24.918.761,18½ en ult. 1922 f 68.264.719,73

De saldi van particulieren (waaronder ook provincies, gemeenten en waterschappen) stegen dus van f 12.979.940,50½ tot f 139.158.211,82½

Het aantal rekeningen steeg van 13.720 ult. 1918 tot 86.885 ult. 1922

Uit den aard der zaak groeit het nut van een girodienst, zooals van een telefoon-centrale, met het aantal aangeslotenen. De mogelijkheid om per giro te verrekenen wordt voor de aangeslotenen veel groter, naarmate er meer rekening-houders komen en het is daarom opmerkelijk, dat, terwijl het percentage giro-posten van het totaal der behandelde transacties in 1918 36,67 pCt. bedroeg tegen in 1922 55,87 pCt., eene toename, die toch reeds in verband met de toename der rekeningen m.i. niet groot genoeg is, het percentage der per giro behandelde bedragen slechts steeg van 64,35 pCt. tot 74,91 pCt. Dit wijst erop, dat de saldi van den Postcheque en Girodienst voor een groot deel daar voor andere doeleinden door de rekeninghouders gedeponereerd worden dan voor het verrekenings-verkeer alleen. Trekt men van het aantal rekeningen dat der rijks-rekeningen af, ad resp. 1591 en 1739 voor 1918 en 1922, dan verkrijgt men de volgende cijfers: ult. 1918 aantal niet-rijks-rekeningen 12,129

" 1922 " " " " 85,146
m.a.w. de stijging is hier ruim 600 pCt., de stijging der bedragen echter bijna 1000 pCt., hetgeen ook erop wijst, dat de Postcheque en Girodienst rekeninghouders trekt, welke het naast gireeren van gelden meer en meer om onderhouden van saldi te doen is. Vooral waar een groot aantal kleine rekeningen worden geopend wijzen deze cijfers erop, dat er onder de rekeninghouders zich zeer belangrijke depositanten bevinden. Feitelijk beweegt de Postcheque en Girodienst met zijn ruime rentevergoeding zich dus in toenemende mate op het gebied van de depositobank, terwijl het eigenlijke doel is de bevordering van het verrekenings-verkeer, waardoor aan velen veel noodelooze moeite wordt bespaard.

Verricht dus de Postcheque en Girodienst door de bevordering van het giro-verkeer een nuttig werk, dat deze dienst door zijn centralisatie beter vervullen kan dan de particuliere banken, het optreden als depositobank ligt minder op den weg dezer instelling, die daardoor aan den handel groote bedragen onttrekt.

Tenzij men als doel van den Postcheque en Girodienst zou willen stellen à tout prix een zoo groot mogelijk bedrag in de staatskas te doen vloeien, dan ligt de eisch voor de hand, dat de Postcheque en Girodienst minstens self-supporting zij, m.a.w. den rekening-houders geen voordeelen worden geschonken ten koste der belasting-betalers. Reeds de rentevergoeding ad 4½ pCt. die het rijk op de saldi van den Postcheque- en Girodienst betaalt, is in het nadeel van de schatkist, daar in den regel, sinds de oprichting van den Postcheque- en Girodienst beneden deze rente in de open markt en dan voor bepaalde termijnen geld te verkrijgen was.

De vrijdom van zegel van de postcheques is voorts

een voordeel voor den rekeninghouder van den Postcheque- en Girodienst, dat feitelijk door geen ander motief te verklaren is dan deze dienst te propageeren; want 't past toch niet in het kader van de zegelwet. De fiscus derft hier dus inkomsten als van de diensten van den Postcheque- en Girodienst gebruik wordt gemaakt in plaats van die van eene particuliere bank. De vrijdom van porto is even ongemotiveerd.

Intusschen richten zich ernstige bezwaren (gelijk onlangs in de 2e Kamer geschiedde) tegen de tekorten, die de Postcheque- en Girodienst in de 4 jaren van zijn bestaan, waarover jaarverslagen zijn verschenen, op zijn winst- en verliesrekeningen heeft vertoond.

Over 1918 bedroeg het verlies	f 149.223,79½
" 1919 winst	f 190.239,64½
" 1920 bedroeg het verlies	f 76.096,05
" 1921 " " "	" 678.387,42
	f 903.707,26½
af winst	" 190.329,64½
saldo verlies	f 713.467,62

Naar de Heer Gerritzen in de 2e Kamer bij de behandeling van de begrooting opmerkte, wordt voor 1923 een tekort geraamd van f 700.000,— hetgeen erop wijst, dat ook 1922 een groot tekort zal opleveren, niettegenstaande bij de begrotingswet van 1922 een klein overschot geraamd was.

Echter is het er verre vanaf, dat deze cijfers de juiste exploitatie-resultaten zouden geven.

Gelijk uit het hier voorgaande blijkt bestaat het tegoed van den Postcheque- en Girodienst uit rijks-geld en niet-rijks-geld. Het Rijk krijgt over zijn tegoed geen rente vergoed, daarentegen geschieden de transacties van het rijk gratis; van practisch belang is dit laatste verschil alleen bij de cheque-provisie. De niet-rijks-gelden worden nagenoeg alle belegd, zelfs wordt er wel eens meer belegd dan er is, bijv. was het tegoed van particulieren e.a. niet-rijks-gelden per ult. 1918 f 12.979.940,50½ en was belegd voor f 14.414.486,87½. Op ult. 1919 was deze verhouding f 20.139.116,65 en f 31.900.874,83, m.a.w. was, daar de belegging destijds ongeveer voor de helft bestond in het ter beschikking stellen aan den Staat van geld tegen 4½ pCt. rente, in die gevallen aan den Staat een deel van zijn eigen (renteloos) geld weer tegen rente teruggeleend, waardoor de winst- en verliesrekening ten koste van den Staat geflatteerd werd en bijv. het winstcijfer over 1919 reeds direct in een geheel ander licht verschijnt. Uitgaande van het bekende rendement uit effecten en de rente van de voorschotten aan den Staat, kan men de gemiddelde belegging berekenen; berekent men nu uit de maandcijfers de gemiddelde credit-saldi der zoogenaamde niet-vrije, d.i. niet rijks-rekeningen, dan kan men daaruit berekenen hoeveel gemiddeld teveel werd uitgezet. Men kan dan berekenen de teveel ontvangen rente die voor

1919 beloopt ruim	f 380.000
1920 " " "	380.000
1921 " " "	110.000
totaal	f 870.000

Hoewel deze cijfers in verband met het feit, dat hier slechts met ultimo-cijfers gerekend is, niet geheel zuiver zijn, geven ze toch een beeld, op hoedanige wijze de winst- en verliesrekening in de genoemde perioden geflatteerd is geweest.

Later schijnt dit veranderd te zijn, althans de accountant vermeldt in zijne mededeeling bij het verslag over 1921, dat „uitsluitend” werd belegd het saldo van de particuliere rekening-houders. Dit kan, naar uit het hiervoren uiteengezette blijkt, slechts slaan op den toestand per 31 December 1921.

Intusschen dient deze aangelegenheid nog nader te worden bezien.

Bij een bedrijf als de Postcheque en Girodienst behoort een groot bedrag aan renteloos kasgeld aanwezig te zijn; een bedrag, dat in verband met het zeer groot aantal kantoren zeer belangrijk moet zijn. Nu zal het dengen, die het verslag van den Postcheque

en Girodienst ter hand neemt, opvallen, dat op de balans een post „kas”, of gelden, die daarmee gelijk te stellen zijn, niet voorkomt. In deze steunt dus de Postcheque en Girodienst op den gewonen dienst der postkantoren en deze weer op de rijkskassen. Daar alle gelden van derden belegd worden, gebruikt men dus de rijks gelden, die aan het rijk renteloos worden teruggegeven, als kas. Dit rijks geld is derhalve noodig als kasgeld. Had men die bedragen niet als kasgeld, dan zou een zeer groot deel der gelden van derden renteloos moeten worden aangehouden. Het feit, dat het rijks geld renteloos ter beschikking wordt gesteld, beteekent dus wederom een flatteering van de winst- en verliesrekening. De omstandigheid, dat de Rijks gelden renteloos van het Rijk worden ontvangen en aan het Rijk teruggegeven, waardoor het dus van geen belang is of eventueel te hooge saldi worden aangehouden, wettigt het vermoeden, dat deze creditsaldi der Rijksrekeningen meereendeels hooger zijn dan strikt noodig is, althans een gemiddeld tegoed per rekening van ca. f 56.000,— zooals over 1922 te becijferen valt, komt mij hoog voor. De hooge rijks saldi, die gratis ter beschikking staan, maken dus, dat de Postcheque en Girodienst niet nog met een aanmerkelijk hooger tekort werkt dan nu geschiedt.

En het gaat hier waarlijk niet om geringe bedragen als men bedenkt, dat aan Rijks gelden in 1922 gemiddeld ca. f 98.000.000,— aanwezig was.

Eene zuivere methode van de bepaling der bedrijfsresultaten is m.i. dan ook voor den Postcheque en Girodienst dringend vereischt om eerst dan aan de hand der werkelijke resultaten te kunnen uitmaken, welke rente-vergoeding men zou kunnen toestaan en welke provisies zouden moeten worden berekend; speciale voorrechten op het gebied van porto-vrijdom en zegel behoren dan ook te vervallen. Rekening houdend met het doel van den Postcheque en Girodienst zou het dan wenschelijk zijn niet door hooge rentevergoeding te trachten groote saldi aan te trekken. Men trachte het verrekenings-verkeer te bevorderen door, indien mogelijk, overschrijvingen gratis te doen geschieden, evenwel zonder dat, zooals nu, de belastingbetaler moet opkomen voor de verliezen van den dienst, die zonder twijfel nuttig is, doch waarvan ook de gebruikers zoodanig profijt trekken, dat men den eisch mag stellen, dat de kosten, die de dienst meebrengt, door henzelf worden betaald.

Bij het bovenstaande is geen rekening gehouden met het verlies op effecten ad f 1.383.819,06 voor welk bedrag de Staat gedebiteerd werd en welk bedrag niet in de winst- en verliesrekening werd opgenomen.

Blijkbaar wordt er thans de voorkeur aan gegeven geen gelden meer in effecten te beleggen, doch alles tegen rentevergoeding aan het Rijk af te staan, daar niettegenstaande de stijging der saldi, de effectenbelegging daalde van f 29.273.101,98 per ult. 1920 tot f 25.476.663,82 per ult. 1921.

Daar een deel van het effectenbezit uiterst incurant is (t.w. zeer incurante Gemeente-leeningen, die in sommige gevallen, evenals dit bij de leening à f 1.080.000,— aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland te Utrecht het geval is, meer het karakter van hulp dan wel van belegging dragen) komt deze nieuwe beleggingspolitiek de liquiditeit ongetwijfeld ten goede en mag dan ook verwacht worden, dat de Regeering weerstand zal weten te bieden aan den drang om gelden van den Postcheque- en Girodienst aan te wenden tot belegging in obligatiën van Middenstandscrdietbanken, hetgeen feitelijk volgens het Koninklijk Besluit van 9 Maart 1918 mogelijk is (zie het Hoofdartikel in het Avondblad van het „Algemeen Handelsblad” van Vrijdag 6 April).

Nu de belegging thans voor het grootste deel bestaat uit de aanhouding van rentegevende saldi bij het

Rijk, worden de eischen, die bij plotselinge opvragingen van gelden aan de Staatskassen gesteld kunnen worden, natuurlijk zwaarder, hetgeen bij een crisis bezwaren zoude kunnen medebrengen. Hoe dat ook zij, tot belegging in incurante waarden mogen de gelden van den Postcheque- en Girodienst nimmer worden gebruikt.

D. CRENA DE IONGH.

DE STEENINDUSTRIE.

I.

Naar aanleiding van de stukken over dit onderwerp, door den heer Muller, secretaris van de Nederlandsche Vereeniging van fabrieksarbeiders, in de vorige nummers¹⁾ van dit blad, willen wij gaarne voldoen aan het voorstel der redactie, om het ook van fabrikantenzijde te behandelen.

De heer Muller behandelt feitelijk vier onderwerpen.

1. De oorzaken der malaise.
2. De productiecapaciteit (overproductie).
3. De loonen in het bedrijf en de invloed van den 8-uren dag.
4. Voorstellen tot verbetering van de thans heersche toestanden.

In de artikelen van den heer Muller worden, deze niet afzonderlijk vermeld en vloeien de besprekingen dezer onderdeelen in het goed gedocumenteerde betoog in elkaar, maar wij meenen goed te doen, deze factoren zooveel mogelijk afzonderlijk te behandelen.

Als cijfers juist zijn en in het goede verband gebruikt, valt natuurlijk aan de waarde niet te tornen.

Hier echter zijn door den geachten schrijver enkele gegevens niet op de goede wijze verwerkt en zal dit onzerzijds zooveel mogelijk hersteld worden.

De oorzaken der malaise.

Ieder, die op de hoogte is van onze industrie, zal ongetwijfeld onderschrijven, dat deze een geweldige crisis doormaakt.

In tegenstelling met den heer Muller, zoeken wij de oorzaak niet in hoofdzaak bij de betrokken industrie zelve.

Ook hier moet weer het onderling verband gezocht worden, dat bestaat tusschen alle takken van voortbrenging en verbruik, in en buiten onze grenzen.

Nu begint men langzamerhand in te zien, waartoe wij gebracht zijn, door de uitvoering van al die fraaie plannen en de doorvoering van een wetgeving, die ons land stelt aan de spits der sociale beschaving (volgens sommigen), maar het tevens brengt aan den staart der productie en concurrentiemogelijkheid uitsluit.

Het was een tijd van nieuw licht, van snellen vooruitgang, van zich steeds uitbreidende beschaving!

Men waande zich meester van alles, men dacht het mogelijk, de maatschappij in te richten naar eigen gedachten, men voelde zich meester om over de maatschappelijke feiten te beschikken als over een doode stof, die naar welbehagen gefatsoeneerd kon worden.

Maar ook nu kwam de Tijd, oordeelde en veroordeelde.

Jaren lang heeft men onnatuurlijke verhoudingen geschapen, en verkeerde ideeën ingang doen vinden, schijnbaar zonder in te zien, dat de afrekening moest komen.

Onder het motto socialen vooruitgang werd ons veel voorgezet, wat een valsche etiquette droeg en waarvan de werking inderdaad anti-sociaal was, en groot nadeel bracht.

De nieuwe ideeën bleken zeer besmettelijk. In vele politieke groepen vond men aanhangers, en deze gaven op hoogen toon van hunne inzichten blijk, dikwijls met een terroristisch accent en dit verwekte bij de leiders den angst, dat zij de partij den rug zouden toekeeren.

Daar dit het ergste schijnt te zijn, wat een zichzelf respecteerende groep kan overkomen, werden nu fluks

¹⁾ Van 21 en 28 Maart 1923.

deze uitingen van revolutiegeest fraai overplakt, en den volke vertoond, als de ware, eeuwenoude be-ginselen!

Vrijheidsbeperking, meest een staats-socialistischen stempel dragende, overheerschte.

Wij leven in de bedrijven onder politiedwang, onze dagverdeeling wordt keurig voor ons gereguleerd, terwijl direct en indirect tal van autoriteiten heerschen, die alle beurtelings harder of minder hard trekkende, de lijn van onzen bedrijfsvoortgang onberekenbare kronkelingen doet maken.

Al deze factoren vormen schakels van één keten, die de Nederlandsche industrie belemmert in haar werken, en feitelijk alleen bereikt het uitschakelen uit de bedrijven van die factoren, die de goede werking verzekeren.

Met deze feiten moet wel degelijk rekening worden gehouden, als men de hedendaagsche toestanden in een bepaald bedrijf wil beoordeelen. Anders komt men er toe (het schoenenwetje leert dit duidelijk), voor ieder bedrijf lapmiddelen te gaan toepassen, waardoor in-stede van verbetering te brengen, de algemeene toestand nog slechter wordt en door de natuurlijke wisselwerking tusschen alle bedrijven, per saldo ook de betrokken industrie niet geholpen zal blijken te zijn.

Deze algemeene oorzaken — mede-oorzaken — der malaise, moet men zich telkens weer voor oogen houden, ook bij het bespreken der factoren, die een bepaald bedrijf beïnvloeden.

Voor de steenindustrie zijn een aantal door den heer Muller genoemd.

Onderconsumptie en overproductie oefenen thans hun invloed uit op den gang van zaken.

Toch lijkt mij onbillijk, den fabrikanten te verwijten, dat zij door uitbreiding hunner productie in de behoeften van de Nederlandsche bouwnijverheid hebben weten te voorzien.

Hoe was de toestand in ons bedrijf gedurende de oorlogsjaren? Tot het uitbreken van den oorlog in 1914 beloofde het jaar vrij goed te worden, maar direct na Augustus vielen de prijzen met vier gulden per duizend terug, terwijl de brandstoffen toen reeds neiging vertoonden duurder te worden, zoodat 1914 en 1915 slechte jaren waren.

In 1916 en de volgende jaren liepen de prijzen gestadig omhoog, echter nauwelijks evenredig met den hooger kostprijs, zoodat van extra-winst geen sprake was.

De prijs der brandstoffen steeg tot het tienvoudige van vóór den oorlog; bruinkool, turf en hout, voor de ringovens absoluut ongeëgind, moesten gebruikt worden.

De distributie van brandstoffen en de regelingen voor den verkoop der stenen getroffen, beïnvloedden in zeer ongunstigen zin de productie, zoodat ook daardoor de kostprijs tot een ongekende hoogte steeg, terwijl onderhoud en uitbreiding ongehooorde bedragen verslonden. De prijzen van het product volgden deze opwaartsche beweging, maar op eenigen afstand, zoodat feitelijk de kostprijs van het oogenblik hooger was, dan de verkoopsprijs.

Maar de productiewijze van de industrie, waardoor in den regel verkocht wordt, wat b.v. een half jaar te voren gefabriceerd is, was oorzaak, dat de steeds stijgende markt toch loonende uitkomsten gaf. Dergelijke toestanden brengen echter bij een dalende markt groote gevaren, die de fabrikanten voorzagen, en waartegen ruime reserveeringen noodzakelijk waren, doch de fiscale ambtenaren konden zich hiermede lang niet altijd vereenigen.

De groote waterschade van 1920 verbrak plotseling het evenwicht tusschen vraag en aanbod.

Niettegenstaande de dringende verzoeken van de industrie werd de gelegenheid aangegrepen opnieuw van Rijkswegen allerlei regelingen te treffen.

Het Rijkskantoor voor steen stelde de prijzen vast, allerlei rompslomp werd ingevoerd en de gevolgen bleven niet uit.

De distributie werd stroever en vele groote afnemers vreesden geen voldoende voorraad meer te kunnen kopen.

Hoe weinig inzicht deze afnemers hadden in het verloop der markt, toonden de bouwverenigingen en sommige gemeenten, die later de wrange vruchten plukten. (Men herinnere zich, wat dezer dagen uit-lette, van de opgekochte voorraden door Amersfoort).

Het verwijt, ook toen gehoord, dat de fabrikanten de prijzen opjoegen, is onverdiend.

De enorme verliezen door vele fabrieken aan de groote rivieren geleden, door het verloren gaan, bij het onder water loopen, van groote voorraden ongebakken steen, werden nauwelijks goed gemaakt door de verhoogde prijzen.

Herhaaldelijk is ons door ambtenaren verweten, dat ook de fabrikanten, die geen verliezen hadden geleden, door de overstroming, toch hunne prijzen op het marktpeil brachten.

Dergelijke uitlatingen toonen echter volkomen gemis aan economisch inzicht en van bekendheid van de wetten van vraag en aanbod.

Hoe ook ontstaan, er scheen bij een aantal Rijks- en gemeente-ambtenaren een zekere verbittering tegen onze industrie te bestaan, waardoor toepassing van andere materialen bevorderd werd, en hieraan is ook ongetwijfeld thans nog de verscherping der malaise toe te schrijven. De energie, om onder zeer moeilijke omstandigheden, de bedrijven gaande te houden, kon natuurlijk alleen standhouden, als een behoorlijke winst mogelijk was.

Inderdaad werd 1921 door deze omstandigheden, een zeer loonend jaar. Maar van het begin van den oorlog af gerkend, kan men aannemen, dat gemiddeld geen groote winst gemaakt is.

In 1922 volgde de instorting der markt en kwam de verkoopsprijs zoover beneden den kostprijs, dat voortzetting van het bedrijf niet meer verzekerd is.

Wij hebben gemeend, deze algemeene beschouwingen te moeten doen voorafgaan, om eens een juist beeld te geven, en daardoor het mogelijk te maken, de belangen der industrie op de juiste wijze te behandelen, daar vooringenomenheid tot verkeerde gevolgen kan leiden.

De productiecapaciteit.

Gaan wij nu de door den heer Muller verstrekte gegevens na.

Aan de fabrikanten werd verweten, dat zij door het opjagen der prijzen zelf oorzaak waren van den verhoogden invoer.

Wij wezen reeds op het onhoudbare dezer stelling en willen hier nog het volgende aan toevoegen.

De kostprijs van den waalvorm is in België ongeveer 50 francs per 1000, terwijl deze bij ons aan de groote rivieren in 1922 voor de goedkoopst werkende ringovens ongeveer 18 gld. tot 22 gld. per 1000 bedroeg.

Men begrijpt, dat bij dergelijke verschillen, de verkoopsprijs voor den importeur van secundaire betee-kenis is.

Hij verdient altijd grof geld.

Voor het gebruik in de fundeering is de Belgische steen altijd zeer goed bruikbaar geweest, terwijl de kalkzandsteen reeds jaren geleden in meerdere gemeenten voor alle gebruik mocht worden toegepast. Dat de kwaliteit in den oorlog verbeterd is, moeten wij dus tegenspreken. Wel ging die van de Belgische steen achteruit.

Beide soorten zijn geschikt voor de binnenmuren, en vormen sinds lange jaren een aanvulling van den Nederlandschen baksteen, daar door de verbeterde en meer economische werkwijze van vele fabrieken, minder zachte steen dan vroeger gestookt werd.

Reeds in 1922 wezen wij den Minister op de onmogelijkheid met België te blijven concurreren en deden wij verschillende voorstellen.

Maar zelfs ons verzoek om den invoer van Belgische steen van zeer slechte oorlogskwaliteit enigszins te

willen tegengaan, door voor te schrijven, dat deze aan dezelfde keuringseischen had te voldoen, als van de Nederlandsche steen gevorderd werden, werd niet toegestaan.

Bij al die besprekingen meenden wij te bemerken, dat een aantal ambtenaren onze industrie zeer weinig gunstig gezind was. Zelfs werd ons eenmaal officieel medegedeeld, dat het walrood 1e soort voor binnenmuren onvoldoende van kwaliteit was!

De normale productie in ons land was vóór den oorlog ongeveer 1500 miljoen steen. In 1921 is de productie tot ongeveer 2000 miljoen opgevoerd. De bijzonder mooie zomer werkte dit in de hand, terwijl de groote vraag de fabrikanten aanzette hun productie zoo hoog mogelijk op te voeren.

Toen nu de vraag plotseling sterk verminderde, ontstond een overschot, dat aan de groote rivieren op 1 Januari 1922 ongeveer 200 miljoen bedroeg.

(De heer Muller geeft niet op, op welk tijdstip van een overschot van 800 miljoen sprake was).

Een dergelijk overschot, dat boven de markt hangt, oefent een zeer ongunstigen invloed op de prijzen uit.

Hier kwamen later bij de onverkochte voorraden van de C. B. V., die bij de liquidatie opgeruimd moesten worden en waardoor ook de markt sterk gedrukt werd.

Over den slechten invloed, dien de C. B. V. had, ook op de voorziening van baksteen der bouwnijverheid, willen wij hier niet uitweiden. Ieder begrijpt, dat de aankoop van groote hoeveelheden door dat lichaam van de scherpst concurrerende fabrieken, en de wijze waarop aan zijn afnemers geleverd werd, niet in het belang waren van de bouwbedrijven.

Een groot overschot kan men trachten op te ruimen, door snel groote partijen te plaatsen, maar als allen dit doen, wordt niets bereikt, dan ontwrichten van de markt.

Meer steen verkoopen dan waarvoor op de scherp verlaagde prijzen vraag is, blijft onmogelijk.

Uitvoer is in dergelijke gevallen het eenige middel, om de binnenlandsche markt te verbeteren.

Zoo gemakkelijk als dit gezegd kan worden, zoo moeilijk is echter de toepassing. Het formaat van onze steenen is geheel afwijkend van dat der in aanmerking komende landen, terwijl deze ook onderling sterk afwijkende afmetingen hebben.

Toch heeft ook op dit gebied, de werkzaamheid der fabrikanten hen over de bezwaren heen geholpen.

Dank zij de bijzondere toestanden in Amerika is het mogelijk gebleken, daarheen op bescheiden schaal uit te voeren.

Naar Frankrijk wordt eveneens verkocht, en daarheen zou het geheele overschot te plaatsen zijn, als de prijs niet een zeer groot beletsel was.

Toch heeft een aantal fabrikanten daar belangrijke partijen geplaatst, zij het met groot verlies, op deze wijze toch wel zeer duidelijk toonende, dat ter wille van den goeden gang van zaken in een bedrijf, de leiders niet voor enorme offers terugdeinzen.

Om echter afdoende te zijn, is hulp van regeeringswege gewenscht. Onder 4 zal dit nader besproken worden.

VAN LÖBEN SELS.

(Wordt vervolgd.)

WERKVERRUIMING.

Onder de maatregelen, die van Overheidswege tot bestrijding der werkloosheid worden ondernomen¹⁾, is er één, die, sedert kort, belangrijke wijzigingen heeft ondergaan. Ik heb hier op het oog de verruiming en regularisatie van werkgelegenheid. Zij ressorteerde tot op het einde van het vorige jaar geheel onder het Departement van Arbeid. Alle subsidies, welke van Rijkswege voor werkverschaffing werden beschikbaar gesteld, kwamen ten laste van de begroting van genoemd Departement. De Minister van Arbeid won over alle aanvragen om subsidie het advies in van de Rijkscommissie voor verruiming en regularisatie van

werkgelegenheid, bestaande uit vertegenwoordigers van alle departementen van algemeen bestuur, van werkgevers- en werknemersorganisaties en uit eenige deskundigen. De commissie bleek te groot, de werkwijze omslachtig, want men daalde te veel in kleinigheden af en zoo rijpte bij de Regeering het plan een andere regeling in het leven te roepen. De wijziging betrof in hoofdzaak twee punten, nl.:

10. overbrenging van de werkverschaffing van Arbeid naar Binnenlandsche Zaken;

20. opheffing van bovengenoemde Rijkscommissie en instelling van een kleinere commissie met andere bevoegdheid.

Deze maatregelen werden door minister Ruys de Beerenbroek bij de interpellatie van den Tempel op 15 November 1922 in de Tweede Kamer nader toegelicht.

De reden der overbrenging van het eene departement naar het andere was al heel eenvoudig, zeide de Minister. Er bestaat nl. een nauw verband tusschen werkverschaffing en steunregeling en voorts ging het met de werkverschaffing te Emmen, die onder het Departement van Binnenlandsche Zaken ressorteerde, goed. Tot goed verstand van dit laatste moge dienen, dat, hoewel de werkverschaffing in 1922 in haar geheel onder het Departement van Arbeid ressorteerde, daarop toch één belangrijke uitzondering bestond, nl. de werkverschaffing in Emmen en omgeving. Hier bestond nl. aanvankelijk voor de veenarbeiders een steunregeling, doch later besloot men de arbeiders voor den steun, dien zij kregen, te doen werken aan de verbetering van eenige stroompjes. Vandaar dat deze werkverschaffing geschiedde onder de auspiciën van het Departement van Binnenlandsche Zaken.

De reden der opheffing van de Rijkscommissie voor verruiming en regularisatie van werkgelegenheid noemde ik reeds. Zij is vervangen door een kleine commissie van 10 leden, waarvan prof. Nolens voorzitter is. Het was de bedoeling der Regeering, dat deze commissie haar van advies zou dienen omtrent de algemeene lijnen, die ten aanzien van de werkverschaffing door het Rijk zullen worden gevolgd. Hierin ligt dus opgesloten, dat zij niet meer, zooals de vorige commissie, advies zou uitbrengen over alle aanvragen om subsidie. Taak en bevoegdheid der commissie moeten, zei de Minister, zóó ruim worden gesteld, dat van haar initiatief kan uitgaan bij het streven naar verruiming der werkgelegenheid in ons land.

Zal de laatste der beide genoemde maatregelen vrijwel algemeen instemming kunnen vinden, in mindere mate zal dit het geval zijn met den eersten, omdat hij beteekent verbreking van het, wel zoo belangrijke, verband met andere takken van werkloosheidszorg als werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling. Door sommigen werd gevreesd, dat wanneer de werkverschaffing onder het Departement van Binnenlandsche Zaken zou ressorteeren, dat tot gevolg zou hebben, dat zij haar sociale beteekenis zou verliezen en een onderdeel van armenzorg zou worden. De Regeering meende, dat er voor die vrees geen grond behoefde te bestaan, hetgeen trouwens, zooals zij voorgaf, de practijk te Emmen bewees.

De stand van zaken is nu aldus: de Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw beslist over bij hem inkomende aanvragen om subsidie voor werkverschaffing, terwijl de Rijkscommissie voor werkverruiming adviseert over de ten aanzien van de subsidiëering te volgen algemeene lijnen.

In het algemeen houden de subsidies verband met den financiëelen toestand der aanvragende gemeenten, want deze zijn het meest, die werk verschaffen. Aan de subsidies worden in den regel een aantal voorwaarden verbonden, waarvan de voornaamste zijn:

a. werkloozen mogen alleen geplaatst worden indien zij als werkzoekenden bij de openbare arbeidsbemiddeling zijn ingeschreven. Door dit laatste is het mogelijk arbeid in het vrije bedrijf aan te bieden, dien de werkloozen, op straffe van beëindiging der tewerk-

¹⁾ [Vergelijk pgs. 226 en 257 van dezen jaargang. - Red.]

stelling bij de werkverschaffing, moeten aanvaarden; b. alleen werklozen, die financiële hulp niet kunnen ontberen mogen worden geplaatst en wel in deze volgorde:

1. gehuwde of ongehuwde werklozen, die uitkeering volgens een van Rijkswegen gesubsidieerde steunregeling ontvangen of voor wie, als er geen werkverschaffing bestond, een steunregeling zou worden getroffen;

2. gehuwde werklozen of kostwinners, die uit een werklozenkas uitkeering ontvangen;

3. gehuwde werklozen of kostwinners, die geen uitkeering uit een werklozenkas of een gesubsidieerde steunregeling ontvangen;

4. werklozen (ongehuwd-niet-kostwinner), die uitkeering uit een werklozenkas ontvangen;

c. er moet zooveel mogelijk in accord of aangenomen werk worden gearbeid;

d. de loonbepaling. Door den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw wordt, geval voor geval, aangegeven het bedrag van het tijdloon en de basis voor berekening van het accoordloon, met dien verstande, dat het totaalloon bij accoordwerk het loon van hen, die in tijdloon werken, met niet meer dan 20 pCt. mag overschrijden. Er wordt uitgegaan van het beginsel, dat tewerkstelling bij een werkverschaffing een noodmaatregel is, dat deze tewerkstelling zoo spoedig mogelijk moet eindigen en dat er daarom een prikkel bij de tewerkgestelden moet bestaan om zoo spoedig mogelijk arbeid in het vrije bedrijf te aanvaarden. Deze prikkel is gelegen in het loon, dat bij de werkverschaffingen blijft beneden dat, hetwelk in het vrije bedrijf wordt betaald. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat deze loonpolitiek tot gevolg heeft, dat de particuliere werkgevers zich bij het bepalen der loonen richten naar de loonen, die op de werkverschaffingen worden betaald.

Buiten deze algemeene voorwaarden worden soms bijzondere voorwaarden gesteld voor verkrijging van Rijkssubsidie b.v. dat de aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud voor den aanslag in de gemeentelijke inkomstenbelasting wordt verlaagd of andere voorwaarden verband houdende met de regeling der gemeentebelastingen. De Regeering motiveerde dit (zie haar antwoord op de vragen van den heer Schaper van 15 Februari 1923) als volgt:

„De toestand van 's Lands Financiën eischt de grootste zorg. Reeds hierom mag aan een gemeente in de kosten van werkverschaffing geen grooter Rijkssubsidie worden verleend dan de financiële positie van die gemeente noodzakelijk maakt. De Regeering is, ter beoordeeling daarvan, dan ook verplicht bij elke aanvraag om Rijkssubsidie nauwgezet te doen nagaan, o.a. of de gemeente alle bronnen van belasting wel voldoende heeft aangeboord. Komt de Regeering tot de conclusie, dat dit niet het geval is, dan zou zij, strikt genomen, gehouden wezen het gemeentebestuur mede te deelen, dat op de aanvraag om subsidie niet gunstig wordt beslist. Zulk een antwoord zou echter de belangen van een goede werklozenzorg ten zeerste schaden. Daarom beperkt, ter bespoediging van het tot stand komen eener werkverschaffing, de ondergeteekende er zich toe, in gevallen als in de vraag bedoeld, indien noodig, de voorwaarde te stellen, dat het gemeentebestuur zich bereid verklare den aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud — waar deze, naar de tegenwoordige omstandigheden gerekend, aan den ruimen kant is — te verlagen of een bepaalde belasting te verhogen.

Handelde de Regeering anders, dan zouden ten slotte de gemeenten, wier besturen al het mogelijke gedaan hebben om de financiën in goeden staat te houden ten achter gesteld worden bij de gemeenten, wier besturen een andere gedragslijn hebben gevolgd.

Hoezeer men ook met het vorenstaande kan instemmen, toch is het de vraag, of de gemeentelijke autonomie daardoor niet al te veel in het gedrang komt.

Wat is of wordt er nu gedaan om de werkgelegenheid te verruimen? Behalve de vele groote werken, die niet uitsluitend met het doel van werkverschaffing worden ondernomen, (b.v. te Amsterdam en Rotterdam havenwerken, te 's-Gravenhage parkaanleg en

aanleg van straat- en tramwegen) worden in een honderdtal gemeenten werken uitgevoerd speciaal met het doel om werklozen te werk te stellen. Deze werken bestaan meest uit verbetering en aanleg van wegen, aanleg van begraafplaatsen, verbetering of demping van slooten, ontginnings- en bebosschingswerken en voorts keienkloppen. Bij al deze werken, die, naarmate het voorjaar op het platteland meer werkgelegenheid biedt, aldaar geleidelijk afloopen, waren in de laatste maanden pl.m. 8000 werklozen werkzaam.

Naast deze gemeentelijke werkverschaffingen verdienen vermelding:

1o. de verbetering van kanalen en stroompjes in het midden en zuiden van Drente.

2o. bebosschingswerkzaamheden vanwege het Staatsboschbedrijf in Drente.

Deze beide werken, die aan pl.m. 2000 man (in sommige weken zelfs pl.m. 3500 man) werk gaven, worden thans stopgezet.

3o. de verbetering van de rivier de Linde in Friesland.

4o. de verbetering van den Roosendaalschen en Steenbergschen vliet. Dit werk geeft aan pl.m. 100 man werkgelegenheid. Het wordt pl.m. 1 jaar vervoegd uitgevoerd. Het geld, noodig voor de vervoegde uitvoering, leent de Staat, terwijl de rente aan den Staat wordt vergoed door het betrokken heemraadschap en de beide gemeenten Steenberg en Roosendaal en Nispen.

5o. de verbreding van den straatweg Amsterdam—Haarlem. Ook dit werk wordt, met het oog op de heerscheende werkloosheid, vervoegd uitgevoerd in twee gedeelten, n.l. van Amsterdam en van Haarlem uit en biedt, voor wat elk gedeelte betreft, aan pl.m. 100 man werkgelegenheid.

6o. de bedijking van het waterschap Thomas van Seeratt in Groningen. De kosten van dit werk zijn begroot op ruim f 300.000, waarin ruim f 250.000 arbeidsloon. Het werk geeft aan pl.m. 400 man gedurende 7 maanden arbeid. 80 pCt. der arbeiders moeten Groningers zijn, terwijl 65 pCt. afkomstig moet zijn uit Delfzijl, Bellingwolde en Vlagtwedde. De kosten van het werk worden gedragen door het Rijk, de provincie Groningen en ingelanden van het waterschap.

Uit het vorenstaande blijkt wel, dat er van Overheidswege gedaan wordt wat mogelijk is, om aan werkloze arbeiders werk te verschaffen. Het vinden en uitvoeren van geschikt werk is echter uiterst moeilijk en neemt men in aanmerking, dat er in de afgelopen wintermaanden pl.m. 330.000 tegen werkloosheid verzekerde arbeiders werkloos waren, dan blijkt, dat men toch nog maar een zeer klein deel der werklozen aan werk heeft kunnen helpen.

De kosten van de onderscheidene werkverschaffingen zijn, voorzoveel de gemeenten betreft, niet precies op te geven. Het Departement van Arbeid heeft aan subsidies voor werkverschaffingen in 1922 ten naastenbij vijf miljoen gulden ten koste gelegd.

In 1922 werd nog als werkverschaffing aangemerkt het vervaardigen van een groote partij senioritas voor de Spaansche regie. Rijk en gemeenten gaven een toeslag op het loon, dat anders te laag zou zijn geweest, terwijl bij hooger loon het werk hier te lande niet had kunnen worden uitgevoerd. 1600 arbeiders vonden zoodoende geruimen tijd werk. Ook thans wordt een soortgelijke werkverschaffing weder ondernomen in 's-Hertogenbosch, Amsterdam en Utrecht. Volgens persberichten zou de firma, die de order uitvoert, aan loon f 2,25 per 1000 stuks betalen, waarop de gemeenten f 2,75 bijslag verleen, c.q. ook nog kinderbijslag (in Amsterdam en Utrecht bovendien nog een standplaats-toelage). Het Rijksaandeel in dezen toeslag zou f 1,— per 1000 stuks zijn.

Ten slotte moge nog de aandacht worden gevestigd op eenige maatregelen welke van Overheidswege worden genomen om enkele takken van industrie op gang

te houden. Ik noem hier den steun ten behoeve van de trawl- en Zuiderzeevisscherij, den steun aan voor buitenlandsche rekening werkende scheepswerven (volgens persberichten zouden deze restitutie krijgen van een deel der loonen bij nieuwbouw en reparatie voor buitenlandsche rekening), den steun voor de vervaardiging van wagons voor de Rott. Electr. Tramweg Mij. en het wetsontwerp tot tijdelijke beperking van den invoer van schoenwerk. H. J. MORREN.

24 Maart 1923.

INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL.

In aansluiting op het artikel van den heer W. Westerman in het nummer van 4 April, voldoe ik gaarne aan het verzoek van de redactie om een kort verslag te geven van hetgeen in de groep „Verkeer” behandeld is.

Het belangrijkste punt van de agenda is wel geweest de bevordering van het vrije vervoer van passagiers, landverhuizers en goederen en de bescherming van dit vervoer onder nationale vlag tegen te gaan. Te dien opzichte verklaarde de Internationale K. v. K. het te betreuren, dat er in sommige landen een toenemende strooming bestaat om de nationale vlag te bevoordeelen, hetgeen niet in overeenstemming is met het internationale recht, aangezien het internationale verkeer niet uitsluitend het belang van een enkele natie is, hoewel het natuurlijk vanzelf spreekt, dat iedere staat het volste recht heeft, eigen lijnen te subsidieeren en zijn handel te beschermen.

Het Congres hechtte zijn goedkeuring aan een motie, dat elke poging om het vervoer van goederen en passagiers tusschen verschillende landen te beperken tot schepen onder nationale vlag moet worden bestreden, als zijnde rampspoedig voor den internationalen handel.

Het Congres was van meening, dat de handel tusschen verschillende landen op een gezonde basis moet berusten, hetgeen alleen mogelijk is wanneer alle schepen, onder welke vlag ook, in alle deelen der wereld gelijke behandeling vinden.

Wat het vervoer van landverhuizers betreft, stelt het Congres zich op het standpunt, dat terwijl het recht van iedere natie wordt erkend om het aantal landverhuizers en de voorwaarden, waarop zij worden toegelaten, vast te stellen, het van overwegend belang is, dat geen onnoodige restricties voor het vervoer van deze landverhuizers worden vastgesteld en in het bijzonder, dat geen onderscheid zal worden gemaakt ten opzichte van de vlag, waaronder zij worden vervoerd.

Aangezien gedurende en ook sedert den oorlog verschillende scheepvaartmaatschappijen in haar connossemerten een clause hebben opgenomen, dat in geval van averij grosse deze zal worden opgemaakt in een genoemde haven, meestal die waar de rederij gevestigd is, ook wanneer de schepen moeten lossen in havens waar men volkomen berekend is voor het opmaken van dispaches en welk voorschrift, behalve extra kosten, in vele gevallen een groot tijdverlies met zich brengt, nam het Congres een motie aan met het doel weer terug te keeren tot de regelingen, zooals deze vóór den oorlog steeds tot tevredenheid van alle partijen plaats vonden.

De Hague Rules werden niet verder in bijzonderheden besproken. Het Congres noodigt de nationale comité's uit hun invloed te gebruiken ten einde deze rules, zooals vastgesteld te Londen in October 1922 en daarna in de Diplomatieke Conferentie te Brussel, zonder verdere veranderingen en zoo spoedig mogelijk in de verschillende landen in werking te doen stellen.

Voorts werd ter sprake gebracht de „received for shipment” B/L. De Internationale K. v. K. meent dat de bezwaren, welke uit het gebruik van deze connossemerten voortvloeien, moeten worden ondervangen

en derhalve wordt deze zaak verwezen naar de B/L Committee van de Internationale Kamer.

Voor de luchtvaart werd besloten een permanent internationaal adviseerend Comité in de Internationale K. v. K. in te stellen, waarin verschillende financieele, industriele, juridische en technische deskundigen zullen zitting nemen.

Bij het spoorwegverkeer sprak de Internationale Kamer zich uit, dat het beheer onder normale omstandigheden behoort te berusten bij het particulier initiatief en niet bij den Staat, behoudens contrôle door de Overheid ten opzichte van de veiligheid van personen en goederen.

Ten opzichte van paspoorten verklaarde het Congres, dat hoewel het zeer wenschelijk zou zijn deze af te schaffen, dit onder de tegenwoordige omstandigheden nog niet overal mogelijk is, dat men dit echter kan bereiken door speciale overeenkomsten tusschen de landen onderling. Dat de visa op paspoorten in het algemeen wel kunnen vervallen, doch dat, waar zij nog onmisbaar zijn, de kosten tot een minimum gereduceerd behooren te worden en dat zij voor minstens een jaar zouden moeten gelden.

Een belangrijk punt is dat der handelstermen. De Internationale Kamer heeft een lijst samengesteld, waaruit blijkt, welke beteekenis aan de handelstermen in de verschillende landen wordt toegekend. Deze uitgave wordt alom verkrijgbaar gesteld. Aan ieder der Nationale Comité's zal worden verzocht een vertegenwoordiger of een permanente commissie te benoemen, ten einde den Secretaris-Generaal bij te staan om de publicaties zoo volledig mogelijk te kunnen bijhouden.

Ten slotte zij opgemerkt, dat de verschillende punten, die op het Congres te Rome in de groep „verkeer” behandeld werden, waren voorbereid in te Londen en Parijs gehouden vóórvergaderingen onder de bekwame leiding van den president van deze groep, Mr. Arthur Balfour. J. C. VEDER.

DE DUITSCHE STOOMTREILERS TE IJMUIDEN.

II. (Slot).

Een medewerker schrijft:

In het eerste deel werd een overzicht gegeven van het ontstaan en het verloop van deze kwestie en de erbij betrokken belangen.

Hieronder wordt thans een poging gedaan, aan te geven, in welke richting een oplossing gezocht moet worden.

Maatregelen van belanghebbenden zelf tegen de buitenlandsche concurrentie zijn alleen mogelijk bij voldoende eensgezindheid der verschillende groepen, als gevolg, hetzij van gelijkheid van belangen, hetzij van voldoende macht van de belangrijkste dier groepen. In Engeland, waar men getracht heeft behalve de Duitse ook de Nederlandsche en Deensche aanvoeren te belemmeren, hebben dergelijke pogingen echter alleen dan succes gehad, wanneer die maatregelen van krassen aard waren. ¹⁾

Maatregelen van particuliere zijde zijn echter in IJmuiden reeds daarom uitgesloten, omdat o.a. de handel in deze zaak een aan dat van de reeders geheel tegenovergesteld standpunt inneemt. ²⁾

Het is verklaarbaar, dat, nu eenmaal de aanvoer door de Duitse schepen zoolang heeft geduurd en het den handel gelukt is voor dien zooveel grooteren aanvoer afzet te vinden — zij het dan ook ten deele op kosten van de rederij, die zich zoolang met lage prijzen heeft moeten vergenoegen — hij dien aanvoer nu niet wenscht verminderd te zien. Trouwens, het

¹⁾ Ten opzichte van de Nederlandsche en Deensche schepen is men daarop thans vrijwel overal teruggekomen; wat de Duitse betreft, begint er kentering te komen.

²⁾ Zie o.a. in de „N. R. Ct.” d.d. 20 December 1922, Avondblad D. over: „De Duitse stoomtreilers te IJmuiden”.

belang van eenmaal gevestigde relatiën mag ook voor de reederijen niet worden onderschat.

Anderzijds heeft de handel er echter ook belang bij, dat de vloot te IJmuiden in stand blijft. Immers de komst der Duitse schepen is van wisselenden en voorbijgaanden aard en de ervaring heeft genoegzaam geleerd, dat geen vissershavens duurzaam bloeien kan, indien zij moet steunen op het bezoek van schepen, die daar niet thuis behooren.

Hoewel de handel dat ongetwijfeld inziet en daarmede ook rekening wil houden, blijkt hij toch — inachtig ook aan de moeilijkheden, die, zooals wij zagen, in 1921 werden ondervonden — niet bereid zoover te gaan, dat hij mede wil werken aan het geheel weren van de Duitse vloot, zoodat het tot stand komen van daartoe strekkende maatregelen gemeenschappelijk met de reederij uitgesloten moet worden geacht.

In den aanvoer van Duitse treilers te IJmuiden zal blijkens het voorafgaande dan ook geen beperking kunnen worden gebracht, tenzij de regeering maatregelen daartegen neemt.

Op het eerste gezicht doen zich verschillende mogelijkheden daartoe voor, als een verbod voor vreemde schepen om in Nederlandsche havens visch aan te voeren, op het voetspoor van de nieuwe IJslandsche Visscherijwet, welke de IJslandvisscherij door niet-IJslanders zooveel mogelijk zoekt te belemmeren; voorts een algemeen invoerverbod van versche visch, of verhooging van de retributie voor den afslag in de vischhal tot b.v. 20 pCt., met reductie achteraf voor het Nederlandsche bedrijf. Al deze directe of indirecte prohibatieve maatregelen hebben op zichzelf, geheel afgezien nog van de vraag, in hoever ons parlement bereid zal blijken dergelijke protectionistische wapenen te bezigen, dit overwegend bezwaar, dat zij, zooals uit het voren medegedeelde volgt, noodwendig een openstelling van de Duitse grenzen voor den zeevischexport ten gevolge zullen hebben, die, zooals hiervoren bleek, van grooten invloed is op het aantal schepen, dat in IJmuiden in bedrijf gehouden kan worden. Het afzetgebied van den IJmuider vischhandel, zou, noch in het binnenland, noch in het buitenland, door een dezer maatregelen tegen Duitse concurrentie beschermd worden.¹⁾ Hierdoor zouden dus niet alleen de reederijen in de eerste plaats, maar, behalve de vischhandel en de nevenbedrijven, ook de werklieden, de spoorwegen, enz. getroffen worden. De maatregelen zouden dus een effect hebben tegenovergesteld aan dat, wat er mede werd beoogd.

Er zijn uiteraard nog andere, meer of minder ernstige principiële bezwaren, o.a. dit, dat bij al dergelijke maatregelen het gevaar grooter wordt voor het nemen van reciprociteitsmaatregelen van buitenlandse zijde, waar men van de concurrentie van onze visschers last heeft.

Zooals men ziet, stuit het nemen van maatregelen van de zijde der regeering op groote bezwaren. Intuschen zal zij ongetwijfeld niet nalaten hare medewerking te verleenen voor het tot stand komen van maatregelen, wanneer die tot het bereiken van het beoogde doel kunnen leiden, zonder dat daaraan de bovengeschetste nadeelen zijn verbonden en in één geval blijkt zij dat ook reeds daadwerkelijk gedaan te hebben.

De mogelijkheid tot het nemen van zoodanigen maatregel scheen n.l. te bestaan, toen in het begin van 1922 de Duitse treilvisscherij groote moeilijkheden ondervond met de kolenvoorziening. Zooals wij zagen, waren deze aanleiding tot de hervatting op groote schaal van het bezoek der Duitse schepen aan IJmuiden in Februari 1922.

De gedachte rees toen, — waar onze kolenvoorziening in April 1922 het toeliet — om op een gedeelte van de door Duitschland krachtens de credietovereenkomst te leveren steenkolen geen aanspraak te maken,

¹⁾ Dit geldt evenwel niet, indien onze grenzen geheel voor visch invoer gesloten worden; in dat geval zou uiteraard de binnenlandsche markt wel beschermd worden.

indien de Duitse regeering zich verplichtte die hoeveelheid tegen binnenlandsche prijzen aan de betrokken reeders af te staan. Deze zouden zich daartegenover moeten verplichten geen treilers meer naar IJmuiden te zenden of althans in geen grooter aantal dan met de Nederlandsche reeders overeengekomen zou worden. Door een onderlinge overeenkomst tusschen de beide reedersorganisaties, waarbij de beide regeeringen medewerking zouden verleenen, had deze aangelegenheid nader kunnen worden geregeld.

Van een dergelijken maatregel was niet te verwachten, dat de remedie erger dan de kwaal zou wezen. Immers de beschikbaarstelling van meer Duitse kolen tegen binnenlandsche prijzen, zou voor de Duitse reederijen de noodzakelijkheid om of op het buitenland te markten of de gelegenheid tot uitvoer der zeevisch te behouden, ten einde de tegen buitenlandsche valuta gekochte kolen te kunnen betalen, zoodanig geheel overbodig dan toch van geringe beteekenis doen zijn.

Hoewel, naar bekend werd, de beide regeeringen en ook de Duitse Reedersorganisatie met een dergelijke overeenkomst in beginsel accoord gingen, schijnt zij afgestuit op bezwaren van de zijde der IJmuiderse reedersorganisatie.

De voornaamste zakelijke bezwaren daaronder waren, zoover bekend werd:

1e. dat de IJmuider reeders niet konden medewerken tot een beperking van den aanvoer van de goede steenkolen, die zij voor hun bedrijf noodig hebben. Men verwachtte als resultaat onvoldoende voorziening met deze qualiteit kolen, zoodat men zich met Limburgsche, die volledig ongeschikt werden geacht, zou moeten behelpen, hetgeen stijging van de bedrijfskosten zou veroorzaken;

2e. dat men door de voorgestelde overeenkomst het Duitse bedrijf nog slechts meer „konkurrenzfähig” maken zou en het gevaar doen ontstaan, dat dan ook nog het opgelegd zijnde deel van de Duitse treilvloot in de vaart zou worden gebracht.

Ten aanzien van het eerste bezwaar valt op te merken, dat de in 1922 in IJmuiden aangevoerde kolen voor niet minder dan 92 pCt. uit Engelsche kolen hebben bestaan, terwijl de resterende 8 pCt. ten deele Duitse, ten deele Limburgsche kolen waren. Terwijl men derhalve de voordeelen van de voorgestelde overeenkomst heeft gemist, heeft men het bijna geheel zonder Duitse kolen gesteld, en zonder in beteekende mate tot Limburgsche zijn toevlucht te hebben moeten nemen.

Ten aanzien van het tweede bezwaar zij er aan herinnerd, dat de Duitse reederijen reeds geruimen tijd het middel kenden en toepasten om wegens kolengebrek opgelegde schepen in de vaart te brengen, n.l. door deze met Engelsche kolen te bunkeren en in het buitenland te doen markten.

Een dergelijke oplossing is thans echter van zelf uitgesloten, en men zal dus een anderen weg moeten zoeken.

Bezieet men de onderlinge verhouding der verschillende in het spel zijnde belangen, zoowel in Nederland als in Duitschland, dan blijkt, dat een maatregel denkbaar is, welke de Nederlandsche belangen baat en tevens ook de Duitse, zoodat zij vanzelf geene aanleiding tot represaillemaatregelen kan geven.

Na hetgeen inzake de onderlinge verhouding der Nederlandsche belangen hiervoren werd uiteengezet, kan worden gezegd, dat onder de gegeven omstandigheden voorloopig het belang van IJmuiden zou zijn: geen verdere uitbreiding, zoo mogelijk eenige beperking, van den Duitzen aanvoer te IJmuiden in sommige tijden van het jaar, maar anderzijds, ook geen of althans geen belangrijke vermindering ervan. Voorts behoud van de sluiting van de Duitse grenzen voor den uitvoer van zeevisch.

Dit nu laat zich n.m.m. zeer wel vereenigen met de verschillende Duitse belangen. Zooals wij zagen is het voor Duitschland noodzakelijk, dat een deel van zijn vloot in het buitenland kan markten, zoolang het

althans niet zelf de behoefte van zijn treilers aan steenkolen kan dekken; daarop is thans echter minder dan ooit kans. Grootere uitbreiding van dit verkeer dan voor de instandhouding der reederijen noodzakelijk moet worden geacht, bleek echter schadelijk voor een groote groep belanghebbenden in Duitschland (groothandel, nevenbedrijven, havenexploitanten enz.), terwijl weer een andere (kleinhandel, consumenten), ginds belang er bij heeft, dat de grenzen voor den uitvoer van zeevisch gesloten blijven, waartegen de belangen van eerstgenoemde groep — behoudens wat den groothandel betreft — zich niet verzetten, wanneer het verkeer in de eigen havens voldoende groot is.

Indien er dus een middel was, waarmee het verkeer der Duitse treilers in IJmuiden binnen matige grenzen gehouden kon worden, waren beide landen gebaat. Een zoodanig middel schijnt nu te zijn een matige verhooging van de retributie voor den verkoop van de visch der vreemde stoomtreilers in de Rijksvischhallen, aanvankelijk met 2 à 3 pCt.; de ervaring zal dan nader leeren, in hoeverre dit percentage voldoende hoog is te achten. Op zichzelf vindt zoodanige maatregel reeds volkomen rechtvaardiging in het feit, dat de Staat jaarlijks een belangrijk tekort op de exploitatie van de visschershavens lijdt, dat nu geheel door de Nederlandsche belastingbetalenden wordt gedekt. Dit alles uiteraard in den gedachtengang, dat de Duitse grenzen voor uitvoer van zeevisch gesloten blijven.¹⁾

Mocht het komen tot eenig overleg tusschen de beide regeeringen, waartoe — gezien het feit, dat onder de tegenwoordige omstandigheden de Nederlandsche en Duitse belangen samengeweven zijn —, wel eenige aanleiding schijnt te bestaan, dan zou het gewenscht wezen tevens te trachten meer regelmatigheid en stabiliteit in de aanvoeren te krijgen en die meer te regelen in verband met den markttoestand in de verschillende seizoenen. Wellicht, dat de reedersorganisaties van beide landen daarover tot overeenstemming met elkander zouden kunnen komen.

Het belang daarvan valt niet te onderschatten. De groote moeilijkheid, die de vischhandel in zijn bedrijf in het algemeen ondervindt, is toch voor een groot deel het gevolg van de weinige stabiliteit in de aanvoeren, al moge het speculatieve element deze uiteraard ook juist wenschen.

Op dezen factor o.a. wees de bekende Fish Trades Gazette nog in haar nummer van 30 December j.l., toen zij schreef:

„Paramount in importance is the root question of stabilising, equalising and increasing supply and demand...
„Any scheme put forward (to this purpose) must hold
„in it some promise of practical good... And latterly
„again our insistent supports of a national Fisheries Advertising Company, all these seemingly unrelated efforts,
„were possessed of deliberate co-ordination towards the
„realisation of our Utopia of stabilisation, equalisation and
„enlargement in some form of our two main supports,
„supply and demand.”

Het is zeker de moeite waard, te trachten, meer evenwicht tusschen vraag en aanbod te krijgen, wanneer de mogelijkheid zich daartoe voordoet.

OORZAKEN VAN WERKLOOSHEID.

De heer G. H. Hintzen schrijft ons:

Uit hetgeen in mijn artikel over „Oorzaken van Werkloosheid” in het nummer van 28 Maart omtrent de arbeidsbemiddeling werd opgemerkt, is door sommigen de gevolgtrekking gemaakt, dat met overheidsorganen bepaaldelijk het Departement van Arbeid was bedoeld. Dit was niet het geval; onder overheidsorganen zijn de gemeentebesturen begrepen, en door verscheidene is het standaardloon als maatstaf bij tewerkstelling, vooral de grotere, aangenomen.

¹⁾ Het is bijv. niet te voorzien welke gevolgen de Roerbezetting zal hebben, en of deze ten slotte niet tot openstelling der grenzen zullen nopen.

De uitvoering van de groote bestelling (der Senoritätssigaren) ondervond van de zijde der Regeering geen moeilijkheden. De ondernemer berekende ten slotte geen winst. Het loon bedroeg f 4,50 per 1000; gedurende de eerste vier weken werd f 2,—, daarna f 1,50 per week ten laste van Rijk en gemeente, ieder voor de helft, bijbetaald.

G. H. HINTZEN.

HET HERSTEL VAN OOSTENRIJK.

II. (Slot).

In het eerste deel dezer beschouwingen werden behandeld het aannemen in Oostenrijk van de wetten, voortvloeiende uit de bepalingen van de „Protocollen van Genève”, de nieuwe circulatiebank en de binnenslandsche leeningstransacties in het laatste kwartaal van 1922. Thans volgen in de eerste plaats eenige beschouwingen over:

Contrôle en Hervormingen.

De eerste contrôle-maatregelen werden ingesteld door de Delegatie, die op 18 October te Weenen aankwam. Een speciale contrôle-rekening voor de bruto-ontvangsten der douane en het tabaksmonopolie werd op 9 December geopend. Alle opbrengsten van leeningen worden op een tweede rekening gebracht en kunnen aldus gecontroleerd worden; een systeem van statistische rapporten werd ingesteld, ten einde de controleerende autoriteiten op de hoogte te houden van de wekelijksche bruto-ontvangsten der douane en de tabaksregie, van de operaties der Bank, de positie van de schatkist, de totale staatsontvangsten en uitgaven, samengevat volgens de opgaven der ministeries en de wekelijksche schatting der komende uitgaven. Deze inlichtingen stellen de controleerende autoriteiten in staat na te gaan, in hoeverre het noodzakelijk is, dat er getrokken wordt op de gecontroleerde rekeningen.

In afwachting van de aankomst van den Commissaris-Generaal konden de administratieve hervormingen, welke de Oostenrijksche Regeering op zich genomen had in te voeren, slechts in een voorbereidend stadium verkeerden. In October werden echter de douane- en posttarieven verhoogd en deze verhooging was, dank zij de stabiliteit van de kroon, voor de eerste maal een werkelijke verhooging. Het aantal ambtenaren werd gedurende October en November met circa 10.000 verminderd.

Op 12 December werd de benoeming van Mr. Zimmerman, burgemeester van Rotterdam, tot Commissaris-Generaal gepubliceerd. Op 15 December arriveerde hij in Weenen en ving zijn contrôlewerkzaamheden aan op 16 December. Onmiddellijk begon hij de kwestie der hervormingen in bijzonderheden met de Regeering te bespreken. De Oostenrijksche Regeering en de Voorloopige Delegatie waren overeengekomen, dat 100.000 ambtenaren vóór 1 Juli 1924 ontslagen moesten worden, en wel 25.000 voor 1 Januari 1923, en 25.000 gedurende ieder volgend halfjaar. De Oostenrijksche Regeering heeft het eerste gedeelte van dit programma ongeveer op tijd uitgevoerd. Op 31 December waren 23.851 ambtenaren ontslagen, en op 13 Januari was dit aantal gestegen tot 25.494. Mr. Zimmerman is echter van meening, dat dit gedeelte van het hervormingsprogramma, dat hoe langer hoe moeilijker zal worden, een algeheele reorganisatie noodzakelijk maakt, daar het anders de geheele administratie uit haar voegen zal brengen. Zekere bureaux dienen te worden opgeheven, andere vereenigd. Dubbele diensten moeten verdwijnen en gecompliceerde vormen van administratie moeten worden vereenvoudigd. Hij wenscht, dat de tien thans bestaande ministeries verminderd zullen worden tot acht, dat de diensten van Post, Telegraaf en Telefoon vereenigd zullen worden en dat de regeling der algemeene hervormingen en de vermindering van het aantal ambtenaren in één hand vereenigd zal zijn. In verband met het bovenstaande nam de Volkenbondsråd de volgende resolutie aan:

„De Raad erkent, dat een belangrijke vermindering van het aantal ambtenaren reeds tot stand gebracht is, doch meent de aandacht te moeten vestigen op het gedeelte van het Rapport van den Commissaris-Generaal, waarin hij aantoonde, dat een bevredigende voortgang van deze vermindering slechts kan worden verkregen, indien een radicale reorganisatie en vereenvoudiging van het bestuurs-systeem wordt ondernomen, indien de hervormingen met onverzwaakte kracht worden doorgevoerd en indien zoveel mogelijk de bestuursmacht in de hand van één enkele autoriteit wordt gecentraliseerd.”

Begroeting.

Vóór de aankomst van Mr. Zimmerman had de Delegatie

gezamenlijk met de Regeering een plan uitgewerkt ten einde de uitgaven geleidelijk te verminderen, zoodat de begrooting voor 1925 in totaal niet meer dan 350 millioen goudkronen zou bedragen. In het eerste stadium van dit plan zou gedurende de periode van Januari tot Juni 1923 een gemiddeld maandelijksch tekort van 339 milliard ontstaan. Daar men niet kon verwachten, dat de uitwerking van administratieve hervormingen gedurende de eerste maanden van dit half jaar zich reeds ten volle op de begrooting zou doen gevoelen, gaf Mr. Zimmerman zijn goedkeuring slechts aan een begrooting voor de maand Januari, waarbij voorzien was in een tekort van 404 milliard. De begrooting, die de Oostenrijksche Regeering voor het jaar 1923 heeft opgemaakt, blijft geheel en al binnen de grenzen van het door de Delegatie opgestelde programma, dat, gelijk hierboven is uiteengezet, berekend is op het in evenwicht brengen van de begrooting tegen Juli 1924.

Inkomsten bestemd voor de garantie der leeningen.

De inkomsten, die bestemd zijn voor de garantie der leeningen, d.w.z. de opbrengst der douane en het tabaksmonopolie zijn, gelijk hierboven gezegd, sinds 9 December op een afzonderlijke rekening gestort, op welke rekening geen enkel bedrag kan worden getrokken zonder machtiging van den Commissaris-Generaal. De ontvangsten zijn als volgt gespecificeerd:

	Douanen (in milliarden papieren kronen)	Tabak	Totaal
October 1922.....	57	106	163
November 1922.....	63	116	179
December 1922.....	58.3	86.8	145.1
Januari 1923	68	102	170

Uit het oogpunt van de garantie voor de leening van 650 millioen goudkronen beschouwd, zijn deze cijfers buitengewoon gunstig te noemen. Toen het reconstructieplan werd opgesteld schatte men de opbrengst slechts op:

	Douanen (in milliarden papieren kronen)	Tabak	Totaal
	50	50	100

waartegenover de rapporten over de afgelopen vier maanden echter een gemiddelde van 164 milliard papieren kronen per maand vertoonen, dus 50 pCt. meer, dan de schatting bedroeg.

Vorbereidende maatregelen voor de buitenlandsche leeningen.

Bij de Protocollen van Genève werd door vier landen, Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowakije, gezamenlijk 84 pCt. van de totale leening van 650 millioen goudkronen gegarandeerd.

Sinds dien datum heeft België op zich genomen om 2 pCt. der leening te garandeeren, Spanje 4 pCt. en Nederland 1½ pCt. Zwitserland heeft maatregelen genomen om een bedrag van 20 millioen goudkronen voor te schieten, hetgeen overeenkomt met 3 pCt. van het totaal. Over het resterende gedeelte wordt onderhandeld met Zweden, Denemarken en Noorwegen.

Van 23 tot 25 November kwamen de leden van de Contrôle-Commissie der garandeerende mogendheden te Genève bijeen, ter bespreking van den vorm der garantiewetten, die in de verschillende landen moesten worden ingediend.

Sedert dien datum zijn in Groot-Brittannië, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije, België en Zwitserland door de parlementen garantiewetten aangenomen, terwijl in Italië bij Kon. Besluit een dergelijke wet is uitgevaardigd.

Voorwaarden voor de eerste buitenlandsche leening (op korten termijn).

Het is zeer belangwekkend om de hoofdvorwaarden dezer leening na te gaan. De leening van £ 3.500.000 zal worden uitgegeven in den vorm van éénjarige Oostenrijksche schatkistbiljetten ¹⁾ en gaat vooraf aan de leening op langen termijn tot een bedrag van £ 27.000.000, met de opbrengst waarvan deze schatkistbiljetten zullen worden afgelost. De leening wordt in de verschillende landen ongeveer in de volgende verhoudingen uitgegeven:

Groot-Brittannië	1.800.000	Pond sterling.
Frankrijk	60.000.000	Fransche francs.
Zwitserland	5.000.000	Zwitserse francs.
Nederland	6.000.000	gulden.
België	8.500.000	Belgische francs.
Zweden	1.800.000	Zweedsche kronen.

Ten einde de terugbetaling van deze leening te waarborgen, zoowel als van zekere Italiaansche, Fransche en Tsjecho-Slowaaksche voorschotten, die eveneens uit de opbrengst

¹⁾ [Het Nederlandsche deel is, gelijk bekend, 24 Febr. jl. gemiddeld. — Red.]

van de latere leening van £ 27.000.000 afgelost moeten worden, worden voortaan, gelijk hierboven vermeld, de bruto-ontvangsten van de douane en het tabaksmonopolie op een speciale rekening gestort, onder de contrôle van den Commissaris-Generaal, die zorg moet dragen, dat voldoende bedragen voor rente en aflossing beschikbaar blijven.

De oorspronkelijke schatting van deze opbrengsten ¹⁾ was 100 milliard papieren kronen per maand. Dit bedrag komt overeen met £ 3.500.000 per jaar en was dus ruimschoots voldoende om de rente en aflossing te garandeeren van leeningen tot een maximum van £ 27.000.000. Doch in werkelijkheid bedroegen de ontvangsten van de eerste vier maanden gemiddeld niet 100 milliard, doch 164 milliard, wat overeenkomt met ongeveer £ 5 millioen per jaar.

De Oostenrijksche eigendommen geven dus ruimschoots voldoende waarborg voor den dienst der in de Protocollen van Genève voorziene leeningen, op voorwaarde, dat de algemeene financieele en economische positie van Oostenrijk onaangetast blijft. Bij een beschouwing van de gevaren, die deze positie bedreigen, zal men goed doen te bedenken, dat de garandeerende mogendheden en in het bijzonder Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowakije financieel groot belang hebben bij het behoud van de stabiliteit van Oostenrijk, aangezien slechts in dat geval voorkomen wordt, dat de garanties, waarvoor deze mogendheden zich aansprakelijk gesteld hebben, van kracht worden.

De leening op korten termijn is voor 100 pCt. door de garandeerende mogendheden gewaarborgd. De voornaamste vier garandeerende mogendheden zijn reeds overeengekomen, de garanties, die zij „krachtens de protocollen“ op zich genomen hebben, in dusdanige mate te verhoogen, dat deze gedeeltelijke garanties de volle 100 pCt. dezer leening dekken.

De leening op korten termijn is dus als volgt gewaarborgd:

Groot-Brittannië	24½	%
Frankrijk.....	24½	%
Italië	24½	%
Tsjecho-Slowakije.....	24½	%
België	2	%

De garanties van Spanje en Holland treden eerst in werking voor de latere leening, evenals de door Zwitserland beloofde hulp.

Mochten de Oostenrijksche eigendommen onvoldoende blijken, zoodat de geldschietters hun toevlucht moeten nemen tot de garanties der mogendheden, dan zullen zij zich niet tot de verschillende regeeringen behoeven te wenden. Reeds vóór de uitgifte der leening hebben nl. de mogendheden garantiebewijzen gestort bij de Zwitsersche Bank en indien het noodig mocht zijn zullen deze bewijzen automatisch geïncasseerd worden.

Evenmin loopen de geldschietters het risico van den wisselkoers. Het gedeelte der leening, dat in Groot-Brittannië wordt uitgegeven, zal worden uitgeschreven in Pondsterling, rente en aflossing zullen eveneens in sterling betaald worden (de door de Regeeringen gestorte garantiebewijzen voor dit bedrag zijn alle in Pondsterling uitgedrukt, zoodat de garandeerende mogendheden het koersrisico dragen). Het gedeelte der leening, dat in Frankrijk wordt geplaatst, zal in Fransche francs gesteld zijn en interest en aflossing eveneens, terwijl ook de garantiebewijzen der mogendheden voor dit gedeelte in die muntsoort zijn gesteld.

Ten slotte worden de veiligheid en de voldoende opbrengst der voor den dienst der leening toegevoezen eigendommen voortdurend gecontroleerd door den Commissaris-Generaal van den Volkenbond en door de Contrôle-Commissie der garandeerende mogendheden.

Aan het bovenstaande dient nog te worden toegevoegd, dat de houders dezer éénjarige schatkistbiljetten het recht hebben deze in te wisselen tegen de later uit te geven leening op langen termijn.

Waarschijnlijk zullen spoedig na de uitgifte der leening op korten termijn de onderhandelingen betreffende de leening op langen termijn worden geopend.

De Algemeene Economische en Financieele Toestand.

Oostenrijk heeft er niet in kunnen slagen een industriële crisis met de daaruit voortkomende groote werkloosheid te vermijden. Gedurende het laatste kwartaal van 1922 steeg het aantal werklozen van 57.849 tot 120.525 in December. Het was echter te voorzien, dat dit zou gebeuren en toen de Volkenbondsraad het plan voor de reconstructie van Oostenrijk goedkeurde, vestigde hij speciaal de aandacht op een passage in het Rapport der Financieele Commissie, waarin gezegd werd, dat Oostenrijk tot op dit ogen-

¹⁾ [Zie hierboven. — Red.]

blik geleefd had van publieke of particuliere leeningen, die wilkens of onwilkens schenkingen zijn geworden, dat de nieuwe voorschotten uitsluitend gebruikt moeten worden voor het herstel der openbare financiën en niet — gelijk vroeger — voor de loopende uitgaven en dat het eenige middel ter voorkoming van chaos en hongersnood bestond in het doormaken van een zeer moeilijke overgangsperiode van hervormingen.

Tijdens de laatste Raadszitting vestigde de Oostenrijksche Rijkskanselier nadrukkelijk de aandacht op het groote belang, dat een weloverwogen systeem van handelsverdragen voor het overwinnen der economische en industriële crisis in Oostenrijk zou hebben. Ook Mr. Zimmerman legde in de slotparagraaf van zijn rapport den nadruk op de samenwerking van economische en financiële factoren voor het herstel. Na een motie van Mr. Pospisil, den vertegenwoordiger van Tsjecho-Slowakije, nam de Raad met algemeene stemmen de volgende resolutie aan:

„De Raad acht het aanbevelenswaardig het sluiten van handelsverdragen zooveel mogelijk te bespoedigen en aan reeds bestaande verdragen, binnen de grenzen van de bepalingen van het Vredesverdrag, de grootst mogelijke uitbreiding te geven.”

Intusschen heeft het feit, dat met de hervorming der publieke financiën een aanvang is gemaakt, reeds een goede uitwerking gehad op de financiële verhoudingen in het land. Terwijl de meeste Europeesche waarden sterke schommelingen hebben vertoond, is de Oostenrijksche koers stabiel gebleven. Ondanks een geringe stijging in Januari, vergeleken bij de daaraan voorafgaande maand, zijn de kosten van levensonderhoud sterk gedaald in vergelijking met het begin van den herfst van verleden jaar.

October daling van 8 % vergeleken bij de voorafg. mnd.
November „ „ 6 % „ „ „ „ „ „
December „ „ 3 % „ „ „ „ „ „
Januari stijging „ 1 % „ „ „ „ „ „

De spaargelden zijn belangrijk toegenomen. De deposito's bij de banken vertoonen de volgende vermeerderingen:

einde Sept. 21,2 milliard einde Dec. 88,5 milliard
„ Oct. 35,6 „ „ Jan. 124,3 „
„ Nov. 60,4 „

Daar de kroon stabiel gebleven is beteekent dit een stijging in werkelijke waarde en het is tevens een nieuw bewijs van den terugkeer van het nationale zelfvertrouwen.

Oostenrijk heeft een langen en moeilijken weg af te leggen, voordat het financiële herstel bereikt zal zijn, maar het eerste stadium is gelukkig volbracht.

J. A. SALTER,

*Chef der Economische en Financiële Afdeling
van het Volkenbondssecretariaat.*

WERKLOOSHEIDSVZERKERING IN ZWEDEN.

De Heer Fabian von Koch, docent aan de Handelsfaculteit der Universiteit van Stockholm schrijft ons:

In December 1915 werd aan de Commissie voor de Sociale Verzekering opgedragen, een onderzoek in te stellen naar en te rapporteeren over het vraagstuk der gedwongen ziekteverzekering van handarbeiders en ook over de kwestie, of het treffen van voorzorgsmaatregelen tegen de geldelijke gevolgen van werkloosheid van staatswege mogelijk is en zoo ja, op wat voor wijze.

Wat de eerste vraag betreft, hierover werd in 1919 rapport uitgebracht. Een plan werd ontwikkeld, dat ongeveer 3 miljoen personen omvatte en den staat per jaar Kr. 37,5 miljoen zou kosten, terwijl daarnaast de verzekerden nog 80,8 miljoen Kr. zouden hebben bij te dragen. Op het plan werd van deskundige zijde zeer veel critiek uitgeoefend en het kon daarom geen wet worden. Het vraagstuk der ziekteverzekering is dan ook thans nog onopgelost.

Wat de overheidszorg ter zake van werkloosheid betreft heeft de Commissie voor eenigen tijd een rapport¹⁾ het licht doen zien, dat door verschillende autoriteiten, werkgevers- en werknemersorganisaties in studie is genomen en dat dezer dagen in den vorm van een wetsontwerp aan de volksvertegenwoordiging

¹⁾ Betänkande och förslag angående offentlig arbetsförmödlighet och statsbidrag till arbetslöshetskassor. Statens offentliga utredningar 1922: 59.

zal worden voorgelegd.¹⁾ Ook dit rapport is een vrij armelijk document, daar geen ernstige poging gedaan is, het probleem grondig te onderzoeken en de argumentatie mager en oppervlakkig is. Een overzicht van de praktische voorstellen der Commissie is echter wellicht niet van belang onthloot. Deze zijn van tweeërlei aard.

In de eerste plaats wordt voorgesteld het huidige stelsel van door den staat gesubsidieerde arbeidsbeurzen wat uit te breiden en de te dezen aanzien getroffen regeling in de wet vast te leggen. De Commissie schat de kosten, welke dit voorstel zal medebrengen, op 570.000 Kr. per jaar; de huidige kosten bedragen minder dan de helft. De stijging is in hoofdzaak het gevolg van de extra-werkzaamheden, welke de invoering van een gewijzigd Gentsch systeem met zich zal brengen.

Voorgesteld wordt, dat de arbeiders zich vrijwillig zullen vereenigen met het oog op de administratie der werkloosheidsuitkeeringen. Iedere vereeniging zal worden bestuurd door een college van ten minste drie leden, waarvan de voorzitter en de onder-voorzitter benoemd worden door het Departement van Sociale Aangelegenheden. Ten einde gewaarborgd te zijn tegen een slappe administratie der gelden stelt de Commissie voor, dat het bestuur geen geldige besluiten kan nemen, tenzij de voorzitter of, bij zijn afwezigheid, de onder-voorzitter daartoe medegewerkt heeft. Hangende de beslissing van bovengenoemd Departement geeft de meening van den voorzitter den doorslag.

De contributies der leden en de uitkeeringen dezer vrijwillige associaties denkt men zich van tweeërlei aard, n.l. „gewone” en „buitengewone.”

De gewone bijdragen worden voor iedere vereeniging op zoodanig peil vastgesteld, dat zij te zamen met het staatsubsidie, dat in den regel 100 pCt. zal bedragen, voldoende zijn om gedurende perioden van normale werkloosheid, de kosten van uitkeering van den z.g. „dagelijkschen steun” te bestrijden.

Naast dezen „dagelijkschen steun” bestaat de mogelijkheid van vergoeding van reiskosten enz., gemaakt ten einde werk te zoeken. Wat de hoegrootheid van den staatsbijslag op deze gewone bijdragen betreft zij nog het volgende opgemerkt.

Normaliter heeft de werkloosheid in Zweden een seizoenkarakter en deze seizoenwerkloosheid is voor een groot deel het gevolg van de onbeweeglijkheid van het loonpeil. De technische moeilijkheden, verbonden aan het bouwen van huizen gedurende den winter, zijn b. v. sinds lang overwonnen, maar het is wel zeker, dat het niet economisch zal zijn in dat jaargetijde huizen te bouwen, zolang de vakvereenigingen der bouwvakarbeiders hun huidige standpunt zullen blijven handhaven, dat dezelfde loonen gedurende het geheele jaar betaald behooren te worden.

Dientengevolge is er in Zweden gedurende de de wintermaanden veel werkloosheid onder de bouwvakarbeiders en de kosten eener verzekering hiertegen zouden zeer groot zijn. Er schijnt echter geen reden te zijn, waarom de staat een hooger subsidie zou verlenen aan deze en andere seizoenarbeiders dan aan die, welke minder getroffen worden door werkloosheid en die wegens een lager loonpeil zeer wel een lager jaarloon kunnen hebben. Dit zou echter het geval zijn, indien de Staat automatisch en in onbepaalde mate subsidies verleende gelijk aan de door de verschillende vereenigingen vastgestelde bijdragen. Waar de werkloosheidskans het grootst is zouden toch de hoogste contributies moeten worden vastgesteld. Ten einde althans tot op zekere hoogte deze onrechtvaardigheid te vermijden wordt voorgesteld den gewonen staatsbijslag maximaal Kr. 15 per lid en per jaar te doen bedragen.²⁾

¹⁾ [Gelijk bekend is het Kabinet Branting dezer dagen over dit, sindsdien ingediende, ontwerp gestruikelde. — Red.]

²⁾ Deze subsidies zullen te zamen den Staat naar raming

Het bedrag van den „dagelijksche steun” aan de leden, die geen gezin hebben te onderhouden, mag de helft van het loon van arbeiders van ongeveer gelijke bekwaamheid niet overschrijden. Het maximum bedraagt Kr. 5 per dag. Voor gehuwden kan de uitkeering met een vierde vermeerderd worden. Niemand zal deze uitkeering genieten gedurende meer dan een zeker aantal weken, in den regel tien.

Indien buitengewone werkloosheid mocht voorkomen kan het Departement van Sociale Aangelegenheden bepalen, dat de „dagelijksche steun” met een zoodanig bedrag verminderd wordt als noodig is voor de fondsen, om in staat te blijven hun verplichtingen na te komen.

Ten einde het mogelijk te maken, dat de leden compensatie voor een dergelijke vermindering ontvangen, of om den duur van de uitkeering te verlengen, wordt voorgesteld de vereeniging te machtigen tot het heffen van speciale bijdragen. De administratie dezer buitengewone bijdragen en uitkeeringen moet geheel afzonderlijk van die der gewone gevoerd worden. Ofschoon een subsidie van 100 pCt. hierop door den Staat verleend zal worden is de waarschijnlijkheid naar de meening van de Commissie niet groot, dat dergelijke heffingen veel zullen voorkomen en zij heeft dan ook geenerlei berekening van de kosten ervan voor den staat opgezet.

Van bijzonder belang in het rapport zijn de voorzieningen, welke getroffen zullen worden ten einde misbruiken tegen te gaan. Deze voorzieningen zijn veel strenger dan die, welke in welk bestaand stelsel van door den staat gesubsidieerde werkloosheidsverzekering ook voorkomen. De ervaring, opgedaan met het geïmproviseerde gecombineerde systeem van uitkeeringen en werkverschaffing, dat in Zweden gedurende de laatste jaren van kracht is geweest, heeft de Commissie hierbij zeer beïnvloed.

Voorgesteld wordt dan o.m. dat geen werkloosheidsuitkeering zullen genieten:

In de eerste plaats zij, die weigeren bij de werkverschaffing arbeid te verrichten tegen de door de Overheid vastgestelde loonen. In Zweden zijn overeenkomstig de beslissing van het Parlement deze loonen aanzienlijk lager dan de gewone.¹⁾

Vervolgens zij, die direct betrokken zijn bij een arbeidsgeschil.

In de derde plaats personen, niet direct betrokken bij een arbeidsgeschil, doch of werkloos zijnde wegens een arbeidsgeschil of behorende tot een bedrijf, waarin de meerderheid der arbeiders in zoodanig geschil is betrokken, of behorende tot een bedrijf, waarin zulks slechts met een minderheid het geval is, indien de waarschijnlijkheid bestaat, dat ook in dit geval de afloop van het geschil een beteekenende uitwerking op de algemeene bedrijfsvoorwaarden (loon enz.) zal hebben.

In de laatste twee gevallen wordt men geacht indirect of passief betrokken te zijn bij het geschil en heeft men zich derhalve om ondersteuning te wenden tot zijn vakvereeniging en niet tot den staat.

Overeenkomstig de beginselen, welke reeds in Zweden zijn aanvaard, in tegenstelling tot die, welke elders gelden, wordt derhalve voorgesteld, dat niet alleen arbeiders, die feitelijk werkloos zijn geworden wegens een arbeidsgeschil, van ondersteuning zullen worden uitgesloten, maar ook diegenen, welke werkloos zijn geworden wegens een andere reden, doch die werkloos *blijven*, omdat zij geen werk aanvaarden,

ongeveer 3 à 4 miljoen Kr. per jaar kosten. Deze berekening is opgezet, uitgaande van de veronderstelling, dat de verzekering tusschen de 200.000 en 270.000 personen zal omvatten. Het eerste cijfer komt ongeveer overeen met het aantal leden der vakvereenigingen, welke reeds, zonder eenig staatsubsidie, in den een of anderen vorm werkloosheidsuitkeering betalen en het tweede geeft het huidig totaal aantal leden der Zweedsche vakvereenigingen weer.

¹⁾ Vergelijk pag. 919 van den vorigen jaargang.

dat beschikbaar is als gevolg van een stilstand, voortvloeiende uit een arbeidsgeschil.

F. v. Koch.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

Eenige a.s. kwesties op wetgevend gebied.

I. Credietverleening aan en bescherming van den landbouw.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 14 April 1922:

In een vorigen brief¹⁾ werd getracht den aard van de crisis te schetsen, die de Britsche landbouw doormaakt. Sinds deze brief geschreven werd is de toestand op enkele wezenlijke punten gewijzigd. In de eerste plaats bezit de Regeering thans een aantal rapporten van deskundigen, die bepaalde kanten van het vraagstuk behandelen. In de tweede plaats voert een deel van de pers een campagne voor subsidieering van de tarwe-productie en ten derde heeft in de oostelijke graafschappen het loonvraagstuk geleid tot een staking, die veel bitterheid doet ontstaan. Het is daarom wel wenschelijk, den aard van de geneesmiddelen eens onder het oog te zien, welke de Regeering thans overweegt. Eenige principieele kwesties komen er bij aan de orde, die zeker scherpe parlementaire conflicten zullen veroorzaken.

Voor het Coalitie-Kabinet aftrad, had het een commissie benoemd van vier deskundigen, om de kwestie van het landbouwcrediet te onderzoeken. Het rapport dezer Commissie is onlangs gepubliceerd (Cmd. 1810; 1923) en stelt voor haar op de volgende wijze aan te vatten. Zij wordt in drieën verdeeld.

In de eerste plaats wordt het verstrekken van kapitaal op langen termijn voor drainage, grondverbetering en dergelijke onder het oog gezien. Op dit gebied zijn reeds in aanzienlijken omvang wetgevende maatregelen getroffen, waarbij aan hypotheeken de voorrang wordt verleend en diverse naamlooze vennootschappen bestaan dan ook, welke gelden op hypotheek verstrekken. De grootste hiervan is de Lands Improvement Company, die in de zeventig jaren van haar bestaan ongeveer £ 13 miljoen heeft voorgeschoten en die onlangs bij de wet gerechtigd is haar rentestand boven de 5 pCt., die vroeger een maximum vormden, te brengen, behoudens goedkeuring door den minister van landbouw. De fondsen verkrijgt deze maatschappij door het verpanden van de hypotheeken aan verzekeringsmaatschappijen. De eenige aanbeveling der Commissie op dit gebied is, dat voor alle maatschappijen, die dit veld bewerken, dezelfde bepalingen ten aanzien van het rente-niveau zullen gelden. Daarnaast wordt meer openbaarheid gewensch.

Het tweede vraagstuk, dat de Commissie behandelt, is dat van de boeren, die hun land gekocht hebben tijdens de laatste hoog-konjunctuur. Het is van belang op te merken, dat de statistieken over 1922 uitwijzen, dat in dit jaar het aantal eigenaars-bezitters met ongeveer een derde daalde, een feit, dat naar het oordeel der Commissie ten deele het gevolg is van de depressie en ten deele van bewuste speculatie in land. De toestand is onbevredigend. Het is waar, dat niet gebleken is, dat de boeren overmatig onder den druk staan van het terugbetalen van voorschotten, hetzij dat deze verleend zijn door de banken of langs particulieren weg. Doch van de groote meerderheid der geldopnemers wordt gezegd, dat zij in een staat van groote onzekerheid verkeeren ten aanzien van de opzegging der voorschotten en dat zij tezelfder tijd groote moeilijkheden ondervinden om rond te komen. De uitwerking van deze onzekerheid op de productie is slecht, terwijl de winsten, die nog gemaakt worden, aangewend moeten worden om voorschotten af te betalen, inplaats van als vlottend kapitaal te dienen.

De Commissie is van opinie, dat de moreele verplichting bestaat om die personen te helpen, die tus-

¹⁾ [Zie pag. 259 van dezen jaargang (nummer van 21 Maart 1923). — Red.]

schen 1917 en 1921 land kochten in vertrouwen op de beloften der toenmalige Regeeringen, dat een politiek van prijsgarantie zou worden gehandhaafd. Anderzijds schijnt het de Commissie, dat die boeren, die tegen buitengewoon hoge prijzen kochten en zelf slechts een klein deel van den kooprijzen konden verschaffen, de gevolgen van hun handelwijze moeten dragen. Zij hebben hun geld op verkeerde wijze belegd en alleen ondersteuning à fonds perdu uit de openbare kas zou hen van ondergang kunnen redden. Deze ongelukken worden dus aan hun lot overgelaten.

Ter verbetering van den toestand beveelt de Commissie daarnaast de oprichting van hypotheekbanken aan, die door den Staat gemachtigd zullen worden 5 pCt. obligaties uit te geven en die niet meer dan $\frac{1}{2}$ pCt. plus amortisatie aan geldopnemers zullen mogen belasten. De voorschotten moeten in 40 jaar terugbetaald worden, waardoor de annuïteit £ 6/8/3 bedraagt.

Voorloopig zal het geld worden voorgeschoten door zekere regeeringsinstellingen en de obligaties zullen slechts worden geëmitteerd, wanneer een bepaalde bank een behoorlijk bedrag aan voorschotten heeft uitstaan, zoodat het papier een bredere markt zal hebben.

Van de marge van een half percent zal de helft aan de bank komen voor bedrijfskosten en de andere helft aan den Staat, die haar stort in een garantiefonds, aangezien zij hoofdsom en rente garandeert. Voorschotten zullen verstrekt kunnen worden tot maximum 75 pCt. van de waarde van het land ten tijde dat zij verleend worden. Voorts zal de Treasury gemachtigd worden hypotheekbanken op te richten en hun kapitalisatie te bepalen.

Het deel van het rapport van de Commissie, dat het minst voldoening schenkt, is dat hetwelk handelt over crediet van middelbare lengte, d.w.z. over een aantal jaren loopende. Het rapport beschrijft op belangwekkende wijze de bestaande faciliteiten en maakt voor goed een einde aan de klachten, die ingebracht zijn tegen de groote banken, welke klachten grootendeels ongegrond blijken. Naast bankcrediet worden veel voorschotten verkregen van zaad-, graan- en veehandelaren en dergelijke tusschenpersonen en de Commissie is, zij het met eenige aarzeling, van oordeel, dat op al deze credietbronnen niets valt aan te merken. Er zijn echter wel boeren, die geen bankverbinding hebben, terwijl tusschenpersonen soms inhalig zijn, weshalve de geheele kwestie van het crediet van middelbare lengte aan de orde gesteld wordt.

Voorgesteld wordt de oprichting van coöperatieve credietverenigingen, die door den Staat gesteund zullen worden door de verlening van een subsidie van £ 1 per pond kapitaal, waarvan minstens $\frac{1}{4}$ gestort moet worden, terwijl het ongestorte deel dient als garantie voor het staatsvoorschot. Er wordt op gewezen, dat thans de besparingen van het land grootendeels door kanalen vloeien, waarvan het platteland niet direct profiteert en men meent, dat de Savings Certificates, die een blijvend deel van ons nationaal leven geworden zijn, zoo aangewend behooren te worden, dat de besparingen van het platteland de agrarische productie ten goede komen. Men meent, dat op deze wijze £ 5 tot 6 miljoen per jaar beschikbaar zoude zijn, die door den Staat ter beschikking van de credietverenigingen zouden gesteld worden.

Thans overgaande tot het Interim Report van de drie economen, door de huidige Regeering benoemd, betreden wij een terrein, waar zeer veel verschil van meening zal blijken. Van de drie heeren is slechts één met het landbouw-vraagstuk vertrouwd, nl. Prof. W. G. S. Adams. Sir William Ashley is, gelijk bekend, de leidende protectionist onder de Britsche economen, terwijl Prof. D. H. Macgregor, die onlangs benoemd is tot hoogleraar in de economie te Oxford, zoover bekend vrijhandelaar is en dan ook van een van sommige aanbevelingen der Commissie afwijkend gevoelen

heeft doen blijken. Het „Hof” gaat uit van de fundamentele noodzaak, zooveel mogelijk het oppervlak van het bouwland intact te houden. Voorts legt het den nadruk op de beteekenis van coöperatie en landbouwonderwijs en vooral wenscht het een onderzoek ingesteld te zien naar de vraagstukken der landbouw-economie, vooral met betrekking tot de kwestie, hoe op bouwland levende have aan te houden.

Het „Hof” verlangt ook een zekere uitbreiding van de plannen van de Commissie voor de credieten. Naast financieele hulp aan particulieren behoort de staat deze ook te verleen aan coöperatieve productie- en verkoopverenigingen, wanneer deze gebouwen willen oprichten en zich machines willen aanschaffen. Bovendien behoort de staat dergelijke lichamen bij te staan bij het verkrijgen van crediet voor perioden van korte en middelbare lengte.

Geen dezer aanbevelingen zal waarschijnlijk veel politieken tegenstand wekken, doch de volgende zullen het zeker wel:

1. Spoorwegtarieven en locale lasten. De spoorwegvrachttarieven moeten direct met 25 pCt. verlaagd worden en indien zulks niet kan geschieden, behoort de staat een bijslag te verleen tot een bedrag van 25 pCt. der huidige spoorwegvrachttarieven. Krachtens de Agricultural Rates Act van 1896 vergoedt de staat aan de plaatselijke overheden de vermindering in de plaatselijke belastingen, ontstaan door verlaging van de lasten op bouwland drukkende. Het „Hof” wenscht niet alleen, dat de definitie der voor deze hulp in aanmerking komende gronden wordt uitgebreid, maar ook dat de hulp evenredig zal zijn aan de locale uitgaven in het loopende jaar, in plaats van evenredig aan de uitgaven in 1896, m.a.w. het subsidie moet fluctueeren in plaats van een vast bedrag te zijn.

2. Ingrijpen in den in- en uitvoer. Terwijl het „Hof” het denkbeeld van een vast subsidie op tarwe verwerpt op grond van de overweging, dat een bepaalde oogst niet zoo belangrijk is als het handhaven van het oppervlak van het bouwland als zoodanig, doet het een voorstel, waarbij de staat in aanzienlijken omvang in de handelsvrijheid zal ingrijpen. Importeurs van tarwebloem zullen, in een bepaalde verhouding tot de ingevoerde hoeveelheden, tarweuitschot moeten aanvoeren en tezelfdertijd wordt een recht van 10 pCt. ad valorem op den uitvoer van het uitschot van hier te lande vermalen tarwe voorgesteld. Ook wordt er op gewezen, dat de Nederlandsche boeren aardappelen in Engeland „gedumpt” hebben en op deze wijze producenten hier te lande groote verliezen hebben berokkend, terwijl het feit, dat in de landen vanwaar de voorraden werden aangevoerd, plantenziekten heerschten, een bedreiging beteekent voor de productie hier. De invoer van aardappelen zal slechts bij consent worden toegestaan voor bepaalde perioden, nadat de omvang der binnenlandsche oogsten onder het oog zullen zijn gezien.

Terwijl verder omtrent den invoer van gerst in het algemeen niets wordt bepaald, wordt van gerst voor de mouterij ingevoerd ter plaatse van verbruik 10 sh. per qrt. geheven. Hop zal belast worden met £ 1 per cwt. of £ 20 per ton, terwijl de huidige controle op dit artikel zal verdwijnen. Buitenlandsche producten zullen als zoodanig kenbaar worden gemaakt, waar dat mogelijk is (bij het Lagerhuis is reeds ingediend een wetsontwerp om het merken van buitenlandsche eieren verplicht te stellen). In Engeland geproduceerde bietsuiker zal vrijdom van accijns blijven genieten, een privilege intusschen, dat aan belangrijkheid zal verliezen, wanneer, als soms wordt aangenomen, bij de volgende begroting de suiker-accijns zal verlaagd worden.

3. Andere voorstellen. Het „Hof” is van opinie, dat gevaar bestaat van te groote melkproductie in den zomer. Het stelt voor de melkconsumptie te stimuleeren door georganiseerde propaganda en verder

het vormen van coöperatieve vereenigingen van boeren, ten einde het surplus te verwerken tot gedroogde melk, boter, kaas, enz.

Wat den loonraad betreft stuurt de commissie tusschen den huidige toestand en dien onder de Corn Production Acts door. Het land zal in zes gebieden verdeeld worden, die ieder een eenheid zullen vormen, zoodat er geen centrale raad zal bestaan gelijk onder genoemde wet.

In hoeverre de regeering deze voorstellen zal overnemen, blijft af te wachten. Zij beteekenen een niet onaanzienlijken druk op de belastingbetalers en doen het geheele vraagstuk van de belemmering van den invoer van levensmiddelen en hun belasting weder aan de orde komen. Het feit, dat deze invoerbelemmering niet zoo groot is als de extreme protectionisten wel zouden wenschen, doet niet ter zake. Het vraagstuk der belasting van levensmiddelen is definitief aan de orde gesteld en het valt moeilijk in te zien, hoe een conservatieve regeering den druk zal weerstaan, dien haar aanhang uit zal oefenen.

Tot ons leedwezen is ook deze week ruimtegebrek de oorzaak, dat het tweede deel van het *Chronologisch overzicht van de verlagingen, welke de tarieven voor het vervoer van goederen over de Nederlandsche Spoorwegen sinds Juni 1921 ondergaan hebben*, niet kan worden opgenomen. — Red.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Mr. A. A. H. Struycken. De Hoofdtrekken van Nederlands buitenlandsch beleid. Arnhem, S. Gouda Quint 1923, 45 blz.

Het aantal dergenen, die hier te lande uit eigen ervaring een deskundig en bezonnen oordeel over de hoofdtrekken van ons buitenlandsch beleid vermogen uit te spreken, is uitermate gering. En slechts enkelen uit dezen kleinen kring zijn in de omstandigheid, dat zij, zonder de geijkte grenzen van ambtelijke zelfbeperking te overschrijden, hun inzichten op deze wijze den volke kunnen blootleggen. Tot dezen behoort de schrijver dezer brochure. Reeds dit maakt haar verschijnen tot een gebeurtenis van beteekenis, te meer, waar de helderheid van stijl en gebondenheid van betoogtrant, die den schrijver kenmerken, ook in dit geschrift wederom volledig naar voren komen.

Ons volk is steeds, ook in den tijd, dat de politieke machtsverhoudingen en de omstandigheden het een geheel andere rol deden spelen in het statenbestel van Europa, geneigd geweest tot een vredelievende politiek. Een handelsvolk, door geen begeerte tot gebiedsuitbreiding geleid, heeft het steeds alles, wat een geordend vreedzaam verkeer onder de volkeren en de ontwikkeling van het internationale recht in de hand kon werken, gesteund. Dit geldt voor den tijd van Grotius en Bijnkershoek zoo goed als voor het tijdperk der neutraliteits- en afzijdigheidspolitiek, welke na de Belgische afscheiding ons land heeft gekenmerkt.

Hoe eervol een soortgelijk getuigenis mag wezen, ook een dergelijke mentaliteit heeft haar gevaren, vooral, wanneer van de oude ervaring en het oude instinct een groot deel verloren gaat.

„De groote massa van een volk denkt onvermijdelijk egocentrisch. Daarom loopt ook ons volk, wijl het zich zoo lang reeds afzijdig hield van de groote geschillen der andere staten, zelf iedere politieke expansiezucht mist, zijn bestaan bevendien afhankelijk weet van de vreedzame samenleving der anderen, gevaar, die anderen te veel te beoordeelen naar zich zelf, en te vergeten, dat dezelfde gelukkige elementen, die in onzen geest samentreffen om vrijwel in alle omstandigheden den vrede boven alles te doen stellen, niet in diezelfde mate en kracht ook bij andere volken samentreffen. Bene overschatting van de macht der vredesidee in de samenleving der staten is dikwijls daarvan het gevolg, overschatting, die leidt tot overdrijving in beide richtingen: eenerzijds geven velen zich ook in Nederland te gemakkelijk

over aan illusionnaire verwachtingen omtrent de mogelijkheid door rechtsmiddelen den wereldvrede blijvend te verzekeren; anderzijds vervalt men te licht in twijfelzucht omtrent de waarde dierzelfde middelen, wanneer de werkelijkheid niet aan de te hoog gestemde verwachtingen blijkt te beantwoorden. Niet zelden gaat hiermede gepaard eene zekere laatdunkendheid in de beoordeeling van de daden en motieven van vreemde volken, ja wordt tot onverstand of misdadigen opzet gestempeld, wat wellicht niet anders is dan gerechtvaardigde voorzorg of gewettigde aspiratie.”

Twee omstandigheden zijn er, die het op het oogenschijnlijk wenschelijk maken het door ons land te volgen internationaal beleid onder het oog te zien: de Volkenbond en Indië.

Het lidmaatschap van den Volkenbond brengt naast internationale rechten, internationale plichten mede. De leden, die zich krachtens art. 10 van het Grondverdrag verbonden hebben de territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid hunner medeleden te eerbiedigen en te helpen handhaven, kunnen hierdoor huns ondanks gemengd worden in groote internationale geschillen, waarbij hun onmiddellijke belangen niet betrokken zijn en die hen medesleepen in politieke verwickelingen, waar zij zich anders zorgvuldig buiten zouden hebben gehouden.

„Wie dit met ons beschouwt als een ernstig gevaar, dat ons volk, zonder aan zijne verplichtingen als een goed Lid van den Bond te willen te kort doen, zoo eenigszins mogelijk moet zien te voorkomen en te vermijden, begrijpt tevens, met hoe groote voorzichtigheid onze politiek in den Volkenbond moet worden geleid. Overeenkomstig onze traditiën en ons nationale karakter hebben wij ervoor te waken, dat wij, ook als Lid van den Volkenbond, niet gemengd worden in eenige internationale machtspolitiek, tenzij en voor zoover volstreekte zekerheid bestaat, dat zij onder de hoede van betrouwbare rechtsgaranties wordt gevoerd. De macht van den Volkenbond is nog zeer gering. Welnu, onze politiek moet er niet op zijn gericht haar zoo snel mogelijk te vergrooten, maar integendeel, om de ontwikkeling van de macht van den Bond niet sneller te doen gaan dan die zijner rechtsorganisatie.¹⁾ Het valt niet tegen te spreken, dat men zich dan nog langen tijd ermee zal moeten vergenoegen, dat de Volkenbond eene bescheiden plaats in de bepaling der internationale politieke verhoudingen inneemt; ons adagium moet zijn: beter een zwakke Volkenbond dan een krachtige, die niet geleid wordt door het recht.”

De opvatting is thans deze, dat de plicht tot deelneming aan een economische blokkade en aan een militaire tusschenkomst ter handhaving van de in art. 10 genoemde belangen niet automatisch zal ontstaan, doch dat ieder lid van den Bond hierover zelfstandig zal hebben te beslissen. Vandaar dat thans, om niettemin een der hoofddoeleinden van den Bond, de beperking van bewapening, mogelijk te maken, aan de leden gevraagd is, of en in hoeverre zij geneigd zijn door speciale onderlinge verdragen, hetzij algemeene, continentale of regionale, dezen interventieplicht te verzekeren. Het behoeft geen betoog, dat ook ons land hiermede voor een uitermate moeilijke beslissing wordt gesteld, die, naar de schrijver betoogt, overweging, ook in ruimer kring, dringend wenschelijk maakt.

Wat Indië betreft wijst de schrijver eenerzijds op de snelle ontwikkeling, die dit land in verschillend opzicht doormaakt, waardoor wij thans staan midden in een moeilijke periode van overgang, die Europeesch en tropisch Nederland allengs groeien doet tot een volksgemeenschap van meer dan 50 miljoen zielen, en anderzijds op de gewijzigde internationaal-politieke verhoudingen in dat deel der wereld.

Het te Washington gesloten viervoudig verdrag tusschen Amerika, Engeland, Frankrijk en Japan gaat buiten ons om. Niettemin is ook ons de eerbiediging onzer territoriale rechten toegezegd. Is dit voldoende? De schrijver meent van niet en acht een krachtige verdediging van Indië plicht. Noch het zoeken naar speciale bondgenooten, noch de „klaplooperij” gelegen in het nalaten van wat redelijkerwijs mogelijk is, komen

¹⁾ Cursivering van ons.

z.i. in aanmerking. De ontwikkeling van Indië eischt daarnevens het kweken ginds van het juiste politieke inzicht.

Aldus in het kort de inhoud der brochure. Wat den Volkenbond betreft schijnen schr.'s beschouwingen moeilijk voor tegenspraak vatbaar. Misschien zou men kunnen opmerken, dat het ten slotte nog meer aankomt op de ontwikkeling van den rechtsgeest in den bond, waartoe het groot aantal der kleinere leden van den bond ook zonder speciale rechtsorganisaties het zijne kan bijdragen, terwijl omgekeerd zonder dien geest iedere door den bond geschapen rechtsorganisatie wankel blijft, in beginsel ligt het richtsnoer van ons volkenbondbeleid, hoe gaarne velen het wellicht anders zouden hebben gewenscht, ongetwijfeld in de door den schrijver aangewezen richting.

De beschouwingen aan Indië gewijd raken een onderwerp, dat wellicht spoedig in de politieke arena hier te lande een groote rol zal spelen. Men zou het betoog, dat overigens logisch uit de praemisse van den schrijver voortvloeit, hierom gaarne op sommige punten uitvoeriger hebben gewenscht. Overigens zal de schrijver zelf het vraagstuk hiermede niet opgelost achten. Wat hij geeft, is de algemeene politieke achtergrond. De feitelijke oplossing blijft, waar afdoende wapening buiten ons vermogen ligt, een vraag van meer of minder, een compromis tusschen de eischen der strategie en het financieel vermogen. Het verslag der staatscommissie-Patijn, hetwelk zeer binnenkort te verwachten is, zal hierover uitsluitsel hebben te geven. De verdienste der hier besproken brochure is, dat zij daarnevens voor den breederen internationaal-politiek kant van het vraagstuk de aandacht wakker houdt.

Aan den eigenlijken inhoud der brochure gaat een korte inleiding vooraf, waarin de schrijver o.a. tot het parlement het verwijt richt, dat het aan de vraagstukken van buitenlandsch beleid geen voldoende aandacht schenkt en dat klachten over te groote geheimzinnigheid dikwijls in het wezen der zaak terug te brengen zijn tot een tekort aan eigen bekendheid met voor ieder toegankelijke bronnen. Het verwijt is stellig niet onverdiend. Licht de verklaring van het tekort echter niet voor een deel ook in andere richting? Ook in de binnenlandsche politiek nemen principieele debatten over de hoofdlijnen van het te volgen regeeringsbeleid — en deze zou de schrijver in de eerste plaats ook voor de buitenlandsche politiek wenschen — tegenwoordig heel wat minder plaats in de Handelingen in dan in vroeger tijd. Ook dit tekort is te betreuren. Vergeten mag evenwel niet worden, dat, hoe men overigens over het feit zelf denken moge, niet alleen het parlement, doch het geheele huidige, snellevende en op de vraagstukken van het heden zich concentreerende geslacht verscheiden is van zijn voorgangers. Overigens is bij de kort geleden gehouden interpellatie-Brautigam over de gevolgen van de Roerbezetting voor onzen handel en scheepvaart weder eens gebleken, dat althans over concrete internationale vragen ook leden van het parlement van uitnemende informatie kunnen blijkgeven.

Is trouwens de brochure van mr. Struycken zelve niet het bewijs dat, zoo spoedig het gaat om de meer fundamenteele en principieele vragen, er andere en misschien betere wegen zijn dan die van mondelinge gedachtenwisseling in het parlement, om deze vragen aan de orde te stellen en er in ruimer kring belangstelling voor te wekken?

B.

Mr. W. Nolen, Handleiding voor Arbiters. Gebr. Belinfante, 1923, 272 blz.

Met dit boek is zeker op een voortreffelijke wijze voorzien in een dringende behoefte. De groote omvang, welke de arbitrale rechtspraak, in het bijzonder die van de vaste scheidsgerechten, genomen heeft, is de oorzaak, dat veel meer personen tot het geven van beslissingen geroepen worden, dan vroeger was te voorzien. Zullen al deze personen dadelijk geschikt

blijken te zijn voor hun belangrijke taak? Een groot deel der handelszaken is practisch onttrokken aan de kennisneming van de rechterlijke macht om door de vaste scheidsgerechten te worden beslist; moeilijke, ingewikkelde zaken, waarbij groote belangen der partijen betrokken kunnen zijn en die de uiterste krachtsinspanning van den geoeffenden rechter zouden verdienen. Zeker, in kennis van de speciale handelseigenaardigheden, in deskundigheid omtrent gewoonten en gebruiken zal de arbiter de meerdere van den rechter zijn, maar alleen met deskundigheid in een bepaalden tak van handel kan de arbiter niet volstaan. Ook bij arbitrage zal datgene, wat de ervaring geleerd heeft, dat noodig is voor goede, onpartijdige, weloverwogen rechtspraak, niet gemist kunnen worden; voor alles onpartijdigheid, onbevangenheid, helder inzicht in de wezenlijke geschilpunten en in de vragen van welke beantwoording de beslissing moet afhangen. De rechter verkrijgt die kennis, dat inzicht na moeizame studie en lange practijk; den arbiter waaien die bekwaamheden, welke evenzeer onmisbaar zijn voor goede arbitrage, evenmin aan. Naast de voordeelen van de arbitrage, zooals meerdere deskundigheid bij hen, die de beslissing geven, minder formaliteiten, sneller afdoening, staan gevaren, die zoo ernstig zijn, dat zij de voordeelen aan arbitrage verbonden te niet kunnen doen. Het minder formeel van dit proces, dat een voordeel is, mag niet in bandeloosheid, waardoor willekeur kan ontstaan, ontaarden; de deskundigheid op het bijzondere handelsgebied mag niet het onderscheidingsvermogen, de kunst om het essentieele naar voren te brengen, het inzicht in de rechtsvraag in den hoek schuiven. De arbiter moet zich wachten voor een snel oordeel, voor uiterlijken schijn, voor sympathie met een der partijen. Het is niet voldoende voor hem te weten hoe hij zelf in een dergelijk geval zou gehandeld hebben: objectief moet hij leeren ook de meening der tegenpartij te wegen.

Zooals gezegd, dat alles waait den arbiter niet aan, zooals de rechter het ook heeft moeten leeren, maar tot heden bestond er geen vertrouwde leiding, welke hem daarin den weg kon wijzen. Zonder voorbereiding uit de handelspractijk werd hij dadelijk geroepen tot rechter in moeilijke kwesties. Wil de arbitrage niet in gebreke blijven, wil zij opgewassen blijven tegen de zich steeds uitbreidende taak, dan zal dit slechts kunnen gebeuren, wanneer de arbiters naast hunne deskundigheid zich ook de overige eigenschappen van den rechter weten eigen te maken.

Maar nog een andere reden bestaat hiervoor. Ook zij, die recht zoeken en dat moeten zoeken bij de arbitrage, hebben aanspraak erop, dat de arbiter volkomen geschikt is voor zijn moeilijke en belangrijke taak. Bij de regeling, zooals de wet zich deze voorstelt, komt dat niet zoo naar voren. Daar wordt verondersteld, dat partijen hun eigen arbiter zelf kiezen. Zij dragen dus het risico van hunne keuze en zullen, als zij verstandig zijn, mannen kiezen, waarvan zij de noodige rechterseigenschappen verwachten. Bij de vaste scheidsgerechten hebben zij veelal die keuze niet. Zij zijn niet vrij bij hunne transacties de arbitrage uit te sluiten; zij zijn verplicht zich aan arbitrage te onderwerpen en zij hebben evenmin zeggenschap over de personen, die hen zullen berechten, zooals zij ook geen recht van keuze hebben van den rechter bij de gewone rechtspraak. Dat is heel goed, mits de rechter, mits de arbiter behoorlijk zijn taak vervullen kan. Bij den arbiter spreekt dat echter geenszins vanzelf.

Dit heeft zeker ook zoo ingezien het bestuur der Vereniging van Nederlandsche Overzee-exporteurs, toen dit zich wendde tot den schrijver met het verzoek een handleiding voor arbiters te bewerken en zeker hadden zij daarvoor moeilijk een betere keuze kunnen doen. Zijn liefde voor de arbitrage is bekend en van den secretaris van het Comité van Graanhandelaren te Rotterdam, die op den achtergrond zoovele arbitrages heeft medegemaakt, was het te verwachten; dat

hij uit ervaring zou weten, wat de zwakke zijden zijn bij de arbiters, wat hun ontbreekt, wat hun in het bijzonder moet worden bijgebracht. Uit zijn werk blijkt dit genoeg. Het is uitgedijd tot een volumineus boek en voortdurend hooren wij het frappez, frappez toujours. Precies kunnen wij aanwijzen waar schrijvers ervaring hem moeilijkheden, verkeerd inzicht, gebrek aan onderscheidingsvermogen bij arbiters heeft geleerd en hij houdt niet op, om daarop te wijzen en den rechten weg aan te duiden. Soms komt daarbij de gedachte op, of het niet te veel is, niet te dikwijls eenzelfde goede raad wordt herhaald, waardoor het lezen soms vermoeiend wordt; maar ik geef gaarne toe dat de indruk, welken dat op den jurist maakt, die het of weet, of het na het eenmaal gelezen te hebben volkomen begrijpt, anders is dan tegenover den leek, voor wien de uiteengezette denkbeelden niet alleen meest volkomen nieuw zijn, maar bij wien deze juist andere verkeerde denkbeelden moeten verdrijven, denkbeelden, die ingeroest zijn en zich niet gemakkelijk laten verdrijven. Dan is het blijven slaan op het aambeeld noodig en gaarne wijk ik voor de deskundigheid van den schrijver te dezen opzichte, wanneer hij zal zeggen: heusch, met één keer gelukt het niet, ik ben niet zeker, dat het zelfs nu wel krachtig genoeg naar voren is gebracht.

In de eerste plaats is het werk voor leeken, voor arbiters en aanstaande arbiters. Zij kunnen een schat van kennis en inzicht verzamelen, maar ook den jurist kan het boek belangrijke diensten bewijzen. Deze zal het niet van begin tot einde behoeven door te studeeren, maar dikwijls zal het hem op bepaalde vragen goed antwoord geven. De groote ervaring van den schrijver ten opzichte van de arbitrale rechtspraak heeft hem gelegenheid gegeven vele moeilijkheden te ontmoeten en de beste oplossing aan de practijk te toetsen. Een overzichtelijke inhoudsopgave komt het zoeken ten dienste, terwijl in de bijlagen verscheidene formulieren zijn opgenomen, die goede diensten kunnen bewijzen en vertrouwen mogen wekken, omdat zij practisch bruikbaar zijn gebleken en opgesteld zijn ter vermindering van moeilijkheden, die zich deden gevoelen.

Een goed boek dus, waarmede men den schrijver mag gelukwenschen en dat zijn functie vervullen zal, wanneer het in de handen van velen zal komen, die geroepen zijn tot de schoone, maar moeilijke en verantwoordelijke taak van in arbitrage recht te spreken.

RIBBIUS.

ONTVANGEN:

Inkoop van Eigen Aandelen, door: Prof. Mr. W. H. Drucker, Mr. O. B. W. de Kat en Mr. W. de Gavere (Overdrukken uit „de Naamlooze Venootschap” en de „Economisch-Statistische Berichten”) met een voorwoord van Dr. E. Denekamp; J. J. Romen en Zonen, Roermond.

Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam, uitgegeven door het bureau van statistiek der gemeente, 17e jaargang 1920—1921; 1923, Johannes Müller, Amsterdam.

Normalisatiebureau voor arbeidszaken in de Metaalnijverheid, *Mededeelingen No. 15, Gemiddeld Uurloon en gemiddeld Urinkomen der Meerderen Minderjarigen, 1 Januari 1923* (met 22 grafieken: Nos. 139—160); Maart 1923. Bureau N. A. M. p. a. Werkspoor, Amsterdam.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Januari 1923.

K. Diehl, Gibt es ein allgemeines Ertragsgesetz für alle Gebiete des Wirtschaftslebens?

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, November 1923.

Dr. E. Troeltsch, Naturrecht und Humanität in der Weltpolitik; *Dr. E. Dehning*, Die wirtschaftliche Be-

deutung des Serienschiffes; *G. Benecke*, Der Komprador (Schluss); *Dr. A. Hasenclever*, Zum ersten Kolonisationsversuch Frankreichs in Kanada (1540—1543).

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Januari 1923.

K. Lindner, Het departementale plan tot hervorming der sociale verzekering; *P. Keulemans*, Leemten bij 4 jaren verzekeringswetgeving; *P. Koedijk*, De vereenvoudiging der sociale verzekeringswetgeving.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Februari 1923.

bevat o.a.:

J. H. Schaper, De Grondwetsherziening van 1922; *Prof. Mr. W. A. Bongers*, Vermogen en inkomen in Nederland gedurende den oorlogstijd (1913—1920) I; *J. v. d. Wijk*, Het bevolkingsvraagstuk.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Januari 1923.

Procès-verbal de la séance du 20 décembre 1922; *J. Girard*, Vers un aménagement de notre dette viagère de guerre; *Dr. F. Ledé*, La protection des enfants du premier âge (loi du 23 décembre 1874) et budgets départementaux (suite); *F. Sartiaux*, Le problème des réfugiés d'Asie-Mineure et de Thrace en Grèce; *D. de Bernonville*, Chronique des questions ouvrières et des assurances sur la vie.

Die Bank. — Berlijn, Februari 1923.

A. L., Zur Lage; *A. Lansburgh*, Girozentralen; *W. Boes* und *Dr. E. Hartenfels*, Die verschiedenen Formen der Dokumentar-Akkreditive.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Januari 1923.

Dr. Mügel, Vorkriegshypotheken und Geldentwertung; *M. Lichtenhein*, Arbeitsvereinfachung und Kräfteersparung im Bankgewerbe; *Hermes*, Zum „Zusammenbruch” der Zweiganstalt Hamburg der Girozentrale Schleswig-Holstein; *O. F. Herrmanns*, Die Wechselstuben und die Devisengesetzgebung.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	FEBRUARI	1921	1922	1923
Inlagen	f 12.803.400	f 10.789.073	f 10.092.440	
Terugbetalingen ..	„ 10.017.338	„ 8.744.002	„ 8.873.579	
Tegood der inleggers op ultimo	„ 278.006.717	„ 280.788.173	„ 298.903.482	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 42.904.900	„ 44.908.650	„ 45.198.550	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven	12.506	10.625	2.571	
Aantal geheel afbetaald	9.957	7.884	13.720	
Aantal in omloop op ultimo	1.915.273	1.928.520	1.939.899	

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	October 1922		October 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op u ^o	81.367	—	46.941	—
Stortingen	117.955.060	283.841	89.173.883	
Overschrijvingen:	787.689			
a. bijgeschreven	355.338.806	172.250	260.587.191	
b. afgeschreven	351.390.265	182.978	255.808.143	
Afschrijvingen wegens chèques	85.818.984	114.677	72.655.288	
Totaal tegood rekeninghouders op u ^o .	—	234.903.416	—	153.431.994

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
	{ Bel.Binn.Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. 5	17 Aug. '22
	{ Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3		13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5	22 Jan. '23
Duitsche Rijksbk. 12		18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5		22 Feb. '23	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Nat. Bk. v. Oostenr. 9		1 Jan. '23	F. Res. Bk. N.Y. 4	23 Feb. '23
Nat. Bk. v. Denem. 5		25 Apr. '21	Javasche Bank 3	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
7 April '23	3-3/8 ¹⁾	3/4	2 1/2	4-1/8	—	4 1/2 - 4 3/4 ¹⁾
2-7 A. '23	2 7/8 - 3	3 1/4 - 1/2	2 1/2 - 3/8	4-1/8	—	4-6 1/4
26-31 M. '23	2 1/2 - 3 1/8	3 1/4 - 1/2	2 1/8 - 3/8	4-1/8	—	5-6 1/4
19-24 „ '23	2 1/2 - 3/4	3-1/2	2 1/8 - 3/4	4-1/8	—	5 1/2 - 6 1/4
3-8 A. '22	4 1/4 - 1/8	4-1/2	2 1/8 - 3	4-1/8	—	4-5
4-9 A. '21	4 1/2 - 1/8	4-5	6 1/8 1/4	4-1/8	—	5-7
20-24 Juli '14	3 1/8 - 1/16	2 1/4 - 3/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 3/4	5 1/2 - 7 1/2

1) Noteering van 6 April.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was deze week vaster en kon de lichte daling der vorige weken weder inhalen. Ook Dollars liepen weder iets verder op, heden ca. 2.55. Parijs en België schommelden weder sterk; de stemming was vast maar aan het einde der week iets teruglopend. Marken liepen weder op tot 0.0120 à 0.0121 en bleven verder weder op dezen koers verkrijgbaar. Skandinavië vaster. Madrid, Buenos Aires en Indië onveranderd. Alleen Zwitserland was opnieuw iets flauwer, zoodat het disagio langzamerhand reeds 2 1/2 pCt. bedraagt.

10 April 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
2 April 1923..	—	—	—	—	—	—
3 „ 1923	11.88	16.80	0.0120 1/2	0.0036	14.41	2.54 1/8
4 „ 1923	11.87 1/2	16.42 1/2	0.0120 1/2	0.0036	14.15	2.54 1/8
5 „ 1923	11.87 1/2	16.75	0.0120 1/2	0.0036 1/2	14.33	2.54 1/2
6 „ 1923	11.87 1/2	16.85	0.0120 1/2	0.0036 1/2	14.54	2.54 1/2
7 „ 1923	11.88 1/2	16.82 1/2	0.0121	0.0036 1/2	—	—
Laagste d. w. 1)	11.87	16.40	0.0118	0.0035	14.05	2.53 1/2
Hoogste „ „ 1)	11.88 1/2	16.95	0.0121 1/2	0.0038	14.60	2.54 1/8
29 Mrt. 1923	11.88 1/2	16.80	0.0115 1/2	0.0036	14.53	2.53 1/2
24 „ 1923	11.89 1/2	16.42 1/2	0.0112 1/2	0.0035 1/2	14.46	2.53 1/2
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 23 Maart

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiantia *)	Zwitser-land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
2 April 1923	—	—	—	—	—	98-98 1/2
3 „ 1923	67.65	48.65	45.85	46.95	38.95	98-98 1/2
4 „ 1923	67.60	48.50	45.90	46.95	38.95	98-98 1/2
5 „ 1923	67.70	48.60	46.10	46.90	38.95	98-98 1/2
6 „ 1923	67.60	48.60	46.—	46.80	39.92 1/2	98-98 1/2
7 „ 1923	67.60	48.60	46.—	46.80	38.95	98-98 1/2
L'ste d. w. 1)	67.50	48.40	45.70	46.70	38.90	98
H'ste „ „ 1)	67.70	48.70	46.95	46.95	39.10	98 1/2
29 Mrt. 1923	67.50	48.65	45.90	46.92 1/2	38.95	98-98 1/2
24 „ 1923	67.50	48.90	45.90	46.87 1/2	39.05	98-98 1/2
Muntpariteit	66.67	46.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in ct. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in ct. p. gld.)
7 April 1923	4 66.87	6.64	0.0047	39.28
Laagste d. week	4 66.75	6.50	0.0047	39.27
Hoogste „ „	4.67.75	6.64	0.0048	39.39
31 Maart 1923	4 67.75	6.66	0.0047	39.38
24 „ 1923	4.69.12	6.49	0.0048	39.45
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81 1/2	40 1/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Maart 1923	31 Maart 1923	2/7 April '23 Laagste	7 April 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piaat. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok ..	Sh. p. tical	1/9 1/16	1/10	1/10	1/10
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43 1/16	43 1/16	42 3/4	43 3/4
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4 1/16	1/4 1/16	1/4 1/32	1/4 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/16	2/3 3/8	2/4 1/8
Lissabon ...	d. per Mil.	2 1/16	2 17/32	2 1/8	2 1/16
Madrid	Peset. p. £	30.47 1/2	30.46 1/2	30.40	30.52
*Montevideo 1)	d. per \$	43 5/8	43 1/8	43	43 1/4
Montreal ...	\$ per £	4.78	4.75 1/2	4.74 1/2	4.76 1/4
*R.d. Janeiro	d. per Mil.	5 23/32	5 17/32	5 1/16	5 1/16
Rome ..	Lires p. £	96	93	93	94 1/2
Shanghai	Sh. p. tael	3/2 1/2	3/2 1/2	3/1 1/2	3/3 1/2
Singapore ..	id. p. \$	3/4 1/16	2/4 1/16	2/4 1/8	2/4 1/8
*Valparaiso ..	peso p. £	35.90	36.60	36.90	37.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/0 15/16	2/0 15/16	2/0 15/16	2/1 1/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	Noteering te N. York	Noteering te Londen	Noteering te N. York
7 April 1923	32 1/16	68 1/2	8 April 1922..	33 3/8
31 Maart 1923	32 1/4 1)	68	9 April 1921..	33 1/8
24 „ 1923	32 3/8	68	20 Juli 1914	24 15/16

1) Noteering van 29 Maart 1923.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 April 1923.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 61 532.083,86 B.-bk. „ 34 528 180,67 Ag.sch. „ 57 983 131,39	f 154.043.395,92
Papier o. h. Buitentl. in disconto	Idem eigen portef. f 112.388.913,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	112.388.913,—
Beleeningen op onderp.	H.-bk. f 43.250 828 86 incl. vrsch. B.-bk. „ 6 952 839,24 Ag.sch. „ 87 209 272,78	f 137 412 940 88
Op Effecten	f 131.527 041,88	„ 137.412.940.88
Op Goederen en Spec.	„ 5.885.899,—	„ 12.681.626.92
Voorschotten a. h. Rijk	„	„
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 56 239.410,— Muntmat., Goud .. .525.550.137,91	f 581.789.547,91
Munt, Zilver, enz.	„ 6.352.628,33	„ 588.142 176,24
Muntmat., Zilver ..	„	„
Effecten	Bel.v.h. Res. fonds.. f 5 650 646,93 id. van 1/8 v. h. kapit. „ 3.972.813,50	„ 9.623.460,43
Geb. en Meub. der Bank	„	4.522.000,—
Diverse rekeningen	„	28.180.464,53
		f 1.046.994.977,92
Passiva.		
Kapitaal	„	20.000.000,—
Reservefond	„	5.660.599,75
Bijzondere reserve	„	1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	„	958 075.125,—
Bankassigatiën in omloop	„	1.227.253,55
Rek.-Cour. } Het Rijk f — saldo's: } Anderen „ 41.842.822,21		„ 41.842.822,21
Diverse rekeningen	„	18.513 596 08
		f 1.046.994 977,92
Beschikbaar metaalsaldo	„	f 387.217 548,80
Op de basis van 1/8 metaaldekking	„	186.988.508,65
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is..	„	1.936.087.740,—

NED. BANK 10 April 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
10 Apr. 1923.....	581.790	6.353	958.075	43.070
3 „ 1923.....	581.790	6.706	964.584	56.775
26 Mrt. 1923.....	581.790	7.110	932.433	35.306
19 „ 1923.....	581.790	7.135	935.481	37.633
12 „ 1923.....	581.790	6.016	944.420	37.355
10 Apr. 1922....	605.953	5.420	997.132	30.802
11 Apr. 1921.....	610.976	15.429	1.043.329	49.825
25 Juli 1914...	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dektings-percentage
10 Apr. 1923	154.043	17.000	137.413	387 218	59
3 „ 1923	147.834	11.000	158.323	383.528	58
26 Mrt. 1923	136.573	—	112.950	394.656	61
19 „ 1923	136.315	—	107.631	393.606	60
12 „ 1923	136.838	—	105.297	390.755	60
10 Apr. 1922	181.515	35.000	133.250	405.047	60
11 Apr. 1921	221.605	81.000	204.748	407.028	57
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	3 Apr. 1923	10 Apr. 1923
Aan schatkistpromessen.	f382.300.000,—	f384.920.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 11.000.000,—	„ 17.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 222.406.000,—	„ 224.613.000,—
Aan zilverbons	„ 28.811.089,50	„ 27.876.735,50

Onder de vlottende schuld is begrepen:

Voorsch. aan de Koloniën	„ 295.464.000,—	„ 298.622.000,—
Voorschot aan Gemeenten	31 Jan 1923	28 Febr. 1923
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	„ 97.836.024,80	„ 97.311.255,60

Tegood v.d. Postch. & G.dst	3 Apr. 1923 „ 97.336.688,77 ¹⁾	10 Apr. 1923 „ 97.469.468,27 ¹⁾
-----------------------------	---	--

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
31 Mrt. 1923	222.250	—	261.000	110.000	148.050
24 „ 1923	222.000	—	261.000	101.500	149.500
17 „ 1923	219.500	—	264.500	100.500	146.500
3 Mrt. 1923	158.648	59.440	264.548	104.278	145.037
24 Feb. 1923	158.804	59.086	262.196	111.249	143.913
17 „ 1923	158.883	58.917	261.033	108.234	144.635
1 Apr. 1922	152.136	39.377	261.396	81.588	123.578
2 Apr. 1921	224.970	12.400	326.869	145.630	143.000
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gov.-nem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dektings-percentage
31 Mrt. 1923	—	147.240	—	8.700	***	60
24 „ 1923	—	149.130	—	8.300	***	61
17 „ 1923	—	152.140	—	8.500	***	60
3 Mrt. 1923	36 080	35.069	63.999	9.412	32.884	59
24 Feb. 1923	35.672	35.401	70.149	12.373	28.593	58
17 „ 1923	35.594	33.433	69.590	12.799	27.358	59
1 Apr. 1922	36 156	19 276	90.150	2.909	21 207	55
2 Apr. 1921	37.267	23.771	103.486	55.107	30.929	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1. Februari 1923	675	1.213	73	337	892	369
1 Januari 1923	666	1.178	74	329	879	377
1 December 1922	678	1.326	77	322	870	327
1 November 1922	666	1.243	78	353	702	163
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Sluippost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
4 April 1923	127.502	124.096	288.075	27.000	244.352
28 Mrt. 1923	127.505	124.437	285.616	27.000	241.294
21 „ 1923	127.512	123.199	280.955	27.000	236.246
14 „ 1923	127.509	122.996	281.039	27.000	236.373
5 April 1922	128.879	122.897	302.977	28.450	265.692
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dektings-perc. ¹⁾
4 Apr. '23	48.594	73.015	22.612	104.476	23.156	18,22
28 Mrt. '23	48.354	79.812	35.678	97.030	22.819	17,19
21 „ '23	48.529	72.436	24.129	102.644	24.063	18,98
14 „ '23	48.452	70.650	15.623	109.495	24.263	19,39
5 Apr. '22	59.399	80.378	24.163	122.365	24.432	16,67
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ¹⁾ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in miljoenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dektings-perc. ¹⁾
29 Mrt. '23	7.055	1.005	1.147.004	5.517.920	21
23 „ '23	4.195	1.005	988.373	4.955.635	20
15 „ '23	1.474	1.005	787.781	4.272.511	18
7 „ '23	1.074	1.005	733.246	3.871.256	19
31 Mrt. '22	1.016	997	6.273	130.671	6
23 Juli '14	1.691	1.357	65	1.891	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
6.924.113	2372.102	4.552.012	2272.084	***	***	
6.566.449	2281.991	4.284.457	2253.524	1001.200	988.400	
5.856.358	2100.621	3.755.737	1971.413	800.400	787.800	
5.550.800	2034.469	3.516.331	1972.198	746.300	733.200	
148.683	2.152	146.531	33.358	15.064	6.243	
751	751	—	944	—	—	

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bult.gew. voorsch. a/d. Staat
5 Apr. '23	5 536.335	1.864.345	291.707	598.276	23.600.000
29 Mrt. '23	5.536.252	1.864.345	291.521	595.982	23.100.000
22 „ '23	5.536.101	1.864.345	291.277	596.522	23.300.000
6 Apr. '22	5.526.225	1.948.367	282.154	680.367	22.200.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
3.125.969	24.008	2.086.467	37.824.852	2.372.430	18.164	
2.684.908	24.471	2.059.778	37.187.869	2.040.598	25.387	
2.469.593	24.630	2.088.304	37.221.438	2.080.633	19.000	
2.655.125	45.631	2.402.913	36.153.385	2.091.372	19.742	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
5 Apr. '23	345.792	84.653	480.000	881.861	6.900.444	115 670
29 Mrt. '23	345.220	84.653	480.000	859.293	6.884.334	174.365
22 „ '23	344.738	84.653	480.000	828.236	6.825.206	185.825
6 Apr. '22	326.642	84.653	480.000	631.312	6.520.968	267.265

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulaatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
21 Mrt. '23	3.074.301	2.102.503	—	118.323	2.231.487
14 " '23	3.078.294	2.126.875	—	118.275	2.242.902
7 " '23	3.083.641	2.126.806	—	117.633	2.256.302
22 Mrt. '22	2.976.703	2.140.942	—	127.907	2.183.374

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking pers. 1)	Algem. Dekking pers. 2)
21 Mrt. '23	867.952	1.985.033	108.563	72,9	75,7
14 " '23	838.475	1.995.789	108.483	72,6	75,4
7 " '23	790.373	1.942.862	108.852	73,4	76,2
22 Mrt. '22	702.952	1.774.583	103.961	75,2	78,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
14 Mrt. '23	777	11.722.896	1.443.401	15.463.705	3.891.274
7 " '23	777	11.634.927	1.403.014	15.340.982	3.855.553
28 Feb. '23	777	11.639.373	1.408.310	15.400.548	3.775.827
15 Mrt. '22	805	10.909.042	1.423.369	13.953.224	3.113.981

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 9 April 1923.

Het valt niet te ontkennen, dat de directe economische gevolgen van de bezetting van het Ruhrgebied niet zoo invloedrijk zijn geworden, als men vóór den aanvang van deze militaire operatie had gevreesd, respectievelijk gehoopt. Wel ondervinden Duitschland zoowel als Frankrijk de nadeelige consequenties, zoowel direct als indirect, wel gaat een deel der orders, die anders aan Duitschland zouden zijn toevertrouwd, naar het Britsche Rijk, doch de verschuivingen zijn niet van zoodanigen aard, dat zij merkbaaren invloed op het geheele samenstel van het economisch leven uitoefenen. Bovendien beschouwt men den tegenwoordigen toestand toch steeds als tijdelijk en dit is ook een beletsel voor het trekken van conclusies op eenigszins langen termijn. Het behoeft dan ook geenerlei verwondering te wekken, dat de internationale fondsenmarkten zich nog steeds niet sterk geïnteresseerd toonen bij de Ruhr-occupatie en dat zij zich meer bezighouden met de ontwikkeling van handel en nijverheid in de eigen landen. Mogelijke politieke gevolgen van het conflict tusschen Frankrijk en Duitschland schijnen sinds lang vrijwel uitgeschakeld nu gebleken is, dat Frankrijk nagenoeg de vrije hand heeft in het uitvoeren van zijn operaties, zoolang het slechts zorg er voor draagt de rechten van zijn geallieerden niet aan te tasten. Alleen in Duitschland is de Ruhr-bezetting nog steeds het dagelijksch onderwerp van gesprek, ook ter beurze. Niet zoozeer om den toestand van het oogenblik; deze toch heeft zich merkwaardig goed aan de gewijzigde verhoudingen aangepast. Ondanks de reën, die de stabilisatie van de Mark den Duitschen export heeft aangelegd, ondanks de moeilijkheden, die sommige Deutsche industrieën bij kolenvoorziening en transport ondervinden, is de werkloosheid bij onze Oosterburen niet in schrikwekkende mate toegenomen en vele bedrijven hebben groter orders dan ooit te voren. Met name geldt dit voor de papierfabrieken. Men houdt echter het oog gericht op de toekomst en gedurende de achter ons liggende week is dit wederom sterker het geval geweest, omdat herhaaldelijk met nadruk sprake was van officieuze onderhandelingen, die tusschen Duitschland en Frankrijk gaande zouden zijn. Men heeft in dit verband natuurlijk het eerst gedacht aan de valutamarkt, ten aanzien waarvan men over het algemeen van opinie is, dat een rijzing voor de buitenlandse betaalmiddelen moet intreden, zoodra het handhaven van een vasten Markenkoers door de regering niet meer beschouwd behoort te worden als één der ver-

weermiddelen in den strijd tegen Frankrijk. Het is dan ook wel merkwaardig hoe, ondanks alle tegenwerkende factoren (de jongste bankstaat van de Reichsbank geeft b.v. een toename der bankbiljettencirculatie van niet minder dan ruim 683 milliard — een nog nooit voorgekomen vermeerdering — te aanschouwen) de koers van de Mark zich kan handhaven; een bewijs voor de buitengewone energie, die te dezen aanzien wordt aangewend. Men houdt er rekening mede, dat deze energie niet steeds met gelijke kracht kan worden toegepast en men verdisconteert thans reeds een zwakkere houding, zoodra het handhaven van den gestabiliseerden Markenkoers niet meer allereerste noodzakelijkheid zal zijn. In dit verband is het ook verklaarbaar, dat een stroom van nieuwe orders, ook voor binnenlandse industriële aandelen, ter beurze van Berlijn is binnengekomen, ondanks het feit, dat door de nieuwe belastingbepalingen het vooruitzicht op groote bonus-uitkeeringen sterk verminderd is. Weliswaar heeft een enkele maatschappij reeds maatregelen genomen ten einde deze nieuwe voorschriften te ontgaan, doch het procédé is tamelijk ingewikkeld en het zal vermoedelijk alleen dan worden toegepast, als de uitkeeringen buitengewoon groot beloven te worden. Toch plaatst, zooals gezegd, het publiek groote aankooporders in aandelen; men vertrouwt eenzijdig op een automatische koersverheffing evenredig aan een verwachte stijging der buitenlandse deviezen, anderzijds op een verlevendiging van den export.

Te Londen is de markt over het algemeen zeer vast gebleven. Het zou anders geen verbazing hebben gewekt, indien men enige terughouding op deze markt zou hebben geconstateerd. In Groot-Brittannië toch spelen zich uiterst belangrijke arbeidsconflicten af, die wellicht ingrijpenden invloed op den economischen bouw van het Vereenigd Koninkrijk kunnen verkrijgen. De staking der mijnwerkers in het Rhondda-dal (die overigens reeds weder tot het verleden behoort) kan worden uitgeschakeld, omdat deze staking niet tegen de ondernemers was gericht, doch uitsluitend ten doel had het verkrijgen van de „closed shop” (het uitsluiten van ongeorganiseerde mijnwerkers) volgens het voorbeeld van de Vereenigde Staten. Daarentegen zijn de oneenigheden in het landbouwbedrijf, in de bouwvakken, in de jute-industrie van zeer veel grooter belang; ten slotte dreigt er een conflict te ontstaan bij de spoorwegen. Het schijnt echter, dat de City deze voorvallen met groote gelatenheid beschouwt; de beurs althans heeft er tot nu toe niet onder geleden. Feit is het natuurlijk wel, dat de mentaliteit der Britsche arbeiders niet in de richting van revolutionnaire uitingen gaat, hoewel het samenvallen van een zoo groot aantal arbeidsmoeilijkheden toch ook in dit opzicht wel eenige vrees zou kunnen doen ontstaan. Dit is echter geenszins het geval geweest. De ruime geldmarkt, het tijdperk van hoog-conjunctuur voor vele takken van industrie, het vooruitzicht op een geringe vermindering van den belastingdruk, de verlaging van de rentelasten op de uitstaande schulden van het Rijk (een gevolg van de voortdurend verder schrijdende consolidatie) zijn evenzoo vele factoren, die een stimulerenden invloed op het beursverkeer hebben uitgeoefend. Zelfs de toestand bij de spoorwegen heeft, ondanks de dreigende moeilijkheden met de arbeiders, aanleiding tot optimisme gegeven, vooral nadat Sir Eric Geddes heeft verklaard, dat een verlaging der tarieven tot 33 $\frac{1}{3}$ pCt. boven het peil van vóór den oorlog (thans bedragen zij 175 pCt. van dit peil) zeer goed is door te voeren. Vrijwel alle afdelingen hebben van deze stemming kunnen profiteren; „gilt-edged” waarden bleven voortdurend gevraagd.

Te Parijs is het verloop kalm geweest, doch met een neiging tot reactie. Deze was echter uitsluitend toe te schrijven aan de daling der buitenlandse wisselkoersen, welke gedurende de afgelopen week vrij omvangrijke afmetingen heeft aangenomen. Uit het koersverloop van den Franschen Frank aan buitenlandse beurzen is op sommige dagen duidelijk gebleken, dat een bewust ingrijpen plaats heeft gevonden; aan den anderen kant is het echter een blijk van zeer groot vertrouwen in de gestie van het Fransche Gouvernement, dat het zoovele banken bereid heeft gevonden de diverse wisseltransacties te steunen en te leiden. De daling ter beurze was dan ook bijna uitsluitend in de z.g. „valuta”-fondsen te constateeren; Fransche rente, bankaandelen, enz. waren vast en werden zelfs tot hogere koersen uit de markt genomen.

De markt te New York heeft nog geen afwijkingen van de opgewekte tendens te aanschouwen gegeven. Alles wijst er dan ook op, dat de „boom”-periode in de Vereenigde Staten nog wel eenigen voortgang zal hebben. Niet alleen de industriële bedrijvigheid en de nog niet-uitgevoerde orders bij tal van bedrijven wijzen in deze richting, ook de situatie in de landbouwdistricten, waar de oogst

overvloedig beloofd te worden en het zachte winterweer er toe heeft bijgedragen de werkzaamheden met minder handen, dus goedkoop, te doen geschieden. Opvallend is het ook, dat in de Unie van arbeidsmoeilijkheden geen sprake is. Wel moeten de loonen voortdurend worden verhoogd, doch de ondernemingen zien hiertegen thans niet op. Met de eventuele gevaren, die uit dezen toestand kunnen voortspuiten, heeft Wallstreet geenerlei rekening gehouden. Op enkele dagen kwam een geringe inzinking voor een deel der verhandelde fondsen voor, doch deze werd reeds spoedig door nieuwe koersverheffingen gevolgd.

Ten o n z e n t heeft de markt over het algemeen een zeer vast verloop gehad. Sterk heeft de houding voor binnenlandsche staatsfondsen de aandacht getrokken door een buitengewone levendigheid en een krachtige verheffing van het koerspeil. De oorzaak ligt nog steeds in het beschikbaar zijn van groote kapitalen, die in den beperkten omvang van handel en nijverheid niet voldoende emplooi kunnen vinden. De aanleiding echter moet worden gevonden in het zeer groote succes van de jongste inschrijving op f 10.000.000 4½ pCt. 4-jarige Nederlandsche schatkistbiljetten a 99½ pCt., waarvan de toewijzing slechts 6 pCt. heeft bedragen. Het spreekt vanzelf, dat het betrekkelijk gering rendement op deze biljetten zijn uitwerking op de overige staatsfondsen wel moest doen gevoelen, al bleef er dan ook uit den aard der zaak een vrij groot onderscheid bestaan tusschen de rente-opbrengst der schatkistbiljetten en die der geconsolideerde leeningen. De geheele overige beleggingsmarkt kon van dezen loop van zaken, hoewel in iets mindere mate, profiteren.

	29 Mrt.	6 Apr.	9 Apr.	Rijzing of daling.
6 0/0 Nederland 1922	101 5/8	102	102 1/4	+ 7/8
5 0/0 „ 1918	91 1/8	91 1/2	92	+ 3/8
4 1/2 0/0 „ 1916	90	91 7/8	93 1/4	+ 3 1/4
4 0/0 „ 1916	83 5/8	83 15/16	84 7/16	+ 1 5/16
3 1/2 0/0 „	73 3/8	73 3/4	74	+ 3/8
3 0/0 „	65	65 1/8	65 1/8	+ 1/8
2 1/2 0/0 Cert. N. W. S.	54 1/8	54 1/4	54 1/4	+ 1/8
7 0/0 Oost-Indië 1921	103 1/4	103	103 1/8	- 1/8
6 0/0 „ 1919	98 1/8	99	99	+ 7/8
5 0/0 „ 1915	95 1/2	96	96 1/2	+ 1/2
4 0/0 Oostenr. Kronenrente	1	—	1 1/4	+ 1/4
5 0/0 Rusland 1906	4 1/2	—	5	+ 1/2
4 0/0 Rusl. bij Hope & Co.	4 1/16	—	—	—
4 0/0 Japan 1899	69 3/4	69 7/8	—	+ 1/8
5 0/0 Brazilië 1895	52 1/16	—	52 1/2	+ 7/16
8 0/0 San Paulo 1921	96 7/8	97 1/8	97 1/2	+ 7/8
6 0/0 Amsterdam 1920	101 11/16	—	—	—
7 0/0 Rotterdam 1920	102 1/4	103	103 1/8	+ 3/8

Zeer vast zijn voorts sommige cultuurafdelingen geweest. Niet in de eerste plaats waren suikerwaarden gevraagd; integendeel viel hier een zekere terughouding te constateeren, welke wellicht moet worden verklaard uit het uitblijven van verdere sensationele berichten omtrent verkoop of prijsvorming. Daarentegen is de rubberafdeling het centrum van groote belangstelling geweest. Niet alleen werden de geruchten omtrent het oprichten van „eigen” rubberplantages door de Vereenigde Staten niet meer als zeer geloofwaardig aangenomen, ook de verheffing van den rubberprijs werkte ertoe mede, bij het speculatief aangelegde deel van het publiek wijde perspectieven van groote winsten te openen. Men hield met de tot nu toe bereikte resultaten geenerlei rekening en ging bij sommige fondsen ver uit boven het peil van een gemiddeld rendement. De omzetten waren ter zelfder tijd zeer groot.

In aansluiting hieraan waren ook tabakswaarden sterker gevraagd, hoewel de handel zich hier binnen veel enger grenzen heeft bewogen; eveneens waren de variaties geringer. Daarentegen mochten zich thee-aandeelen ook in groote belangstelling verheugen.

Voor het overige konden binnenlandsche industrieele aandelen meer interesse tot zich trekken dan gewoonlijk ten aanzien van deze fondsen het geval is. Geruchten van steels grooter orders door het uitblijven der Duitsche concurrentie hadden vrij groote kooporders tot gevolg; voor Jurgens-aandeelen speelde hierbij een rol de overweging, dat, loe langer de markten-stabilisatie duurt, hoe beter de Mij. zich op minder rustige tijden kan voorbereiden.

De petrolcummarkt was rustig; Orions alleen waren sterk gevraagd en hooger in koers in verband met de overname van deze Mij. door de Engelsche „Phoenix Oil Comp.”.

Ook de scheepvaartmarkt heeft in de algemeen willige tendens kunnen mededoen. Het passeeren van het dividend op de Holland-Amerika Lijn-aandeelen heeft geen ernstige gevolgen op het koerspeil van deze fondsen gehad; men oordeelde daarna ook voor de overige soorten het laagste punt

	29 Mrt.	6 Apr.	9 Apr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	122 1/4	120 1/2	121	- 1 1/4
Incasso Bank	96 1/4	—	94 3/4	- 1 1/2
Koloniale Bank	179 1/4	183 1/2	182	+ 2
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	142 1/8	144 1/8	143 5/8	+ 1
Rotterd. Bankvereeniging...	94	—	93 1/4	- 3/4
Amst. Superfosfaatfabriek..	43	—	—	—
Van Berkel's Patent	42 1/2	42 1/2	45	+ 2 1/2
Gouda Kaarsen	110 1/4	113	112	+ 1 1/4
Holl. Draad- en Kabelfabriek	86 1/4	88 1/2	90 1/4	+ 4
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	64 7/8	70 1/4	70 3/8	+ 5 1/2
„ „ „ pr.aand.	70 1/2	74 1/2	75	+ 4 1/2
Leerdam Glasfabrieken	41	40 1/4	41 1/2	+ 1/2
Philips' Gloeilampenfabriek	245 1/4	248	253 1/8	+ 7 3/8
Vereenigde Blikfabrieken...	105	107	109 1/4	+ 4 1/4
Vereen.ChemischeFabrieken	44 1/2	43	43	- 1 1/2
Compania Mercantil Argent.	13 1/4	11 1/4	13	- 1/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	188	195 1/4	194 7/8	+ 6 7/8
Handelsver. Amsterdam.....	480 1/2	493 1/2	488 1/4	+ 7 1/4
Handelsverg. Reis & Co.....	28	—	28	—
Int. Credjet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	185	194	192	+ 7
Linde Teves & Stokvis	80	79 1/2	80 5/8	+ 3/8
Tels & Co's Handel-Mij.....	7	—	—	—
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	102 7/8	—	—	—
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	120 3/8	120 1/4	119 9/16	- 1 5/16
Kon. Petroleum-Mij.	394 1/4	403 1/4	400 1/4	+ 6
Orion Petroleum-Mij.....	—	—	—	—
Afgest. Aand.	29 1/8	35 1/4	36 1/4	+ 6 7/8
Amsterdam-Rubber-Mij.....	152 1/2	156 1/8	166 1/2	+ 13 1/4
Nederl.-Rubber-Mij.	71 1/4	72 1/2	77 1/2	+ 6 1/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	227 1/2	244	259	+ 31 1/2
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	329	329	344	+ 15
Deli-Maatschappij	300 1/2	293 1/2	304	+ 3 1/2
Senembah-Maatschappij ...	347 1/8	335	345 1/2	- 1 7/8

vrijwel bereikt, temeer, waar de berichten van de vrachtenmarkten bevredigend hebben geluid. Aandeelen Hollandsche Stoomboot konden eveneens montereren in de verwachting, dat het afgelopen jaar geen verlies zou hebben gebracht; de publicatie van de balans heeft in dit opzicht wel een teleurstelling gebracht, doch het avantage ging toch niet geheel en al verloren.

	29 Mrt.	6 Apr.	9 Apr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	109 1/2	109 1/2	114 1/4	+ 5 1/4
„ „ „gem.eig.	97 1/2	98	102 1/2	+ 5 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij.	24 1/4	30	26 1/2	+ 1 1/2
Java-China-Japan-Lijn	88	—	95 1/4	+ 7 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd ...	4 7/8	4 7/8	4 7/8	—
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.....	68 1/4	69	75	+ 6 1/4
Konink.Paketaart-Mij.	108 1/8	106 1/2	109 1/4	+ 1 1/8
Maatschappij Zeevaart	57	—	65	+ 8
Nederl. Scheepvaart-Unie...	109 1/2	110 1/4	114 1/4	+ 5 1/4
Niervl Goudriaan	108	107 1/8	111	+ 3
Rotterdamsche Lloyd.....	130	129	131	+ 1
Stoomv.-Mij. „Nederland” ...	135 1/2	130 1/4	142	+ 6 1/2
„ „ „Noordzee” ...	40	42	42	+ 2

De Amerikaansche afdeling was rustig, doch vast.

	29 Mrt.	6 Apr.	9 Apr.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	66 15/16	65 1/8	67 3/8	+ 7/16
Anaconda Copper	106 15/16	105 1/2	106 1/4	- 1 1/16
Studebaker Corp.	125 1/8	127	127 1/2	+ 2 3/8
Un. States Steel Corp.	109 1/2	108 9/16	109 1/4	- 1/4
Atchison Topeka.....	105	106 1/2	104 1/8	- 1/8
Erie	12 1/2	12 1/8	12	- 1/2
Southern Pacific.....	96 15/16	95 3/8	95 1/4	- 1 1/16
Union Pacific	148 1/8	142 1/2	142 1/2	- 6 1/8
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 15/16	11 1/8	11 1/4	- 1/16
„ „ „ „ pref.	43 3/8	43 1/8	42 1/8	- 1 1/2

1) ex. div.

De geldmarkt bleef ondanks de verhoogde activiteit ruim; prolongatie 3 1/4 pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

10 April 1923.

De graanmarkten waren gedurende de afgelopen week vast. Niet slechts stegen in de uitvoerlanden de prijzen, vooral in Noord-Amerika, doch ook in Europa waren de markten levendiger met beteren omzet. Voor tarwe was in Noord-Amerika de prijsverhoging vooral het gevolg van ongunstig koud weder voor de te velde staande wintertarwe. Wel was volgens particuliere ramingen de stand van het gewas op 1 April in doorsnee niet slecht, zoodat een gemid-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Mei	Mei	Mei	Mei	Mei	Mei
7 Apr.'23	123	77 ¹ / ₈	45 ³ / ₈	11,85	8,70	21,90
31 Mrt.'23	120 ¹ / ₈	74 ³ / ₈	45 ¹ / ₈	11,84	8,80	20,77
7 Apr.'22	130 ¹ / ₈	58 ³ / ₈	36 ³ / ₈	13,40	8,30	20,70
7 Apr.'21	136 ¹ / ₈	60 ³ / ₈	39 ¹ / ₈	16,60	8,05	13,70
7 Apr.'20	280	164 ¹ / ₈	91 ³ / ₈	19,45	9,50	28,50
20 Juli '14	82	56 ¹ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70

Looprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	9 April 1923	3 April 1923	10 April 1922
Tarwe*	13, ³ / ₈	13,25	15,25
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,10	11,—	13,50
Mais (La Plata)	217,—	212,—	240,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	187,—	182,—	224,—
Haver (38 lb. whitecl.) .. ¹⁾	10,50	10,20	10,80
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	11,50	11,50	16,85
Lijnzaad (La Plata)	456,—	445,—	455,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.

*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/7 April 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. t/daok 1922	1/7 April 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. t/daok 1922	1923	1922
Tarwe	2.230	204.905	177.091	—	14.030	15.428	218.935	192.519
Rogge	270	136.872	6.589	435	435	—	137.307	6.589
Boekweit	445	3.975	7.949	—	—	—	3.975	7.949
Mais	6.926	193.646	301.151	6.901	31.802	53.253	225.448	354.404
Gerst	6.234	44.046	30.478	—	4.127	2.059	48.173	32.537
Haver	111	24.971	23.137	—	533	50	25.504	23.187
Lijnzaad	4.081	40.514	37.892	505	34.446	36.663	74.960	74.555
Lijnkoek	7,083	59.828	51.304	—	—	757	59.828	52.061
Tarwemeel	36	19.315	15.449	551	3.377	2.897	22.692	18.346
Andere meelsoorten	117	500	3.563	—	—	1.140	500	4.703

delde opbrengst werd berekend, doch na 1 April bevatten de meeste berichten klachten over onvoldoende groei wegens koud weder en de waarschijnlijkheid, dat heel wat tarwe verloren zal gaan. Het is de vraag of aan deze klachten werkelijk veel waarde moet worden gehecht, doch in Amerika werken zij prijsverhooging in de hand, die te Chicago van 2 tot 9 April voor den Mei-termijn 3%, voor Juli 3¹/₈ cent per 60 lbs. bedroeg. Argentinië was aanvankelijk minder vast dan Noord-Amerika. Te Buenos Aires ging de sterke prijsverhooging van 3 April spoedig weer verloren, waarop echter op 9 April weder eenige verhooging volgde, zoodat de markt sluit 15 centavos boven 2 April. Rosario steeg geleidelijk van 2 tot 9 April 20 a 30 centavos. Verschepingen van tarwe waren deze week weder niet groot en minder dan de berekende wekelijksche behoefte. Hierin ligt naast de hoogere Noord-Amerikaansche tarweprijzen en goede geregelde Europeesche vraag, de hoofdoorzaak der vaste stemming in de invoerlanden, te meer waar deze week nu reeds de derde is met kleine verschepingen van tarwe en meel. De Engelsche markt gaf niet den toon aan en volgde eigenlijk, vooral in het begin, slechts schoorvoetend de vastere stemming en hoogere prijzen van elders. Vooral voor parcels was dat het geval, doch ten slotte werd ook in Engeland een betere omzet bereikt, vooral toen het vasteland geregeld goede belangstelling bleef toonen. Daarbij spande Portugal de kroon, dat vijf ladingen La Platatarwe kocht, stoomend zoowel als op April- en Mei-aflading. Ook in Engeland werd aan de ladingmarkt een flink aantal ladingen omgezet. De vraag voor parcels bleef er teleurstellend. Alleen in Manitoba's werden geregeld zaken gedaan, terwijl voor La Platatarwe minder belangstelling bestond. In Duitschland kocht de regering deze week geen tarwe. Zij bepaalde zich tot eenige inkoop van Russische rogge, zoowel van de Zwarte Zee als van Noord-Russische havens. De particuliere tarwewereld liet zich in Duitschland echter weder meer gelden en zoowel naar Hamburg als naar Beneden- en Bovenrijn werd La Plata en een enkelen keer Manitobatarwe verkocht. Aan deze zaken, vooral die naar den Rijn, nam ook de Rotterdamse markt deel, doch voor Nederlandsch gebruik was de omzet daar niet van grooten omvang. Hetzelfde geldt voor België, waar de matige inlandsche behoefte gedekt werd door geregelde inkoop van Manitoba's en, in mindere mate, van La Platatarwe. Er bestond aan de Belgische markt goede vraag voor den Elzas. Voor Noord-Amerikaansche rogge bestond in Europa weinig vraag, behalve in Nederland, waarheen dagelijks zaken werden gedaan. Ofschoon het artikel zoo weinig belangstelling ondervond, daar Duitschland geen Amerikaansche, doch Russische rogge kocht en ofschoon de zichtbare voorraad in Noord-Amerika zeer groot is, was rogge te Chicago vast en steeg daar van 2 tot 9 April de prijs 2¹/₈ en 3¹/₈ cent per 50 lbs.

Voedergranen zijn vast met goede vraag en wel, wat Europa aangaat, vooral op het vasteland. Kleine voorraden,

het koude weder en de geringe maïsverscheppingen der laatste weken zijn daarvan de oorzaken, alsmede de vaste markten in de uitvoerlanden. Slechts de Engelsche markt is weinig levendig, en vooral voor La Platamais van den nieuwen oogst, is daar de belangstelling klein. Van de kleine Noord-Amerikaansche maïsverscheppingen ging deze week het grootste gedeelte naar Engeland ter uitvoering van vroegere transacties, doch de kooplust is nu niet groot. Slechts voor Afrikaansche soorten bestaat wegens den lagen prijs goede belangstelling, evenals op het vasteland, en daarin kwamen niet slechts geregeld zaken in parcels tot stand, doch ook enkele ladingen werden verhandeld. De afwachtende houding, die de handel in Engeland en trouwens ook elders in Europa aanneemt ten opzichte van nieuwe La Platamais, houdt blijkbaar verband met de tegenstrijdige berichten omtrent den oogst. Terwijl aan den eenen kant nog steeds gesproken wordt van een kleinen oogst en van vertraging in de aanvoeren wegens den sterken regenval der vorige week, waren anderzijds de verschepingen deze week weer grooter en evenaarden zij die van de Vereenigde Staten, terwijl tevens de maïsoopbrengst nu reeds even groot geschat wordt als het vorige jaar. Het valt niet te ontkennen, dat ook verschepers slechts weinig spoedige maïs aanbieden en ook met latere aflading allernist dringend aan de markt zijn. De berichten over een normalen oogst schijnen dus wel wat al te rooskleurig. Intusschen bleven aan de Argentijnsche maïsmarkten de prijzen gehandhaafd ondanks verbetering van het weder, nadat gedurende en kort na de feestdagen overdadige regen den prijs had opgedreven. Zelfs kon de April-termijn nog verdere 5 centavos in prijs stijgen, terwijl Mei vrijwel onveranderd bleef en later wat gemakkelijker werd. De standvastige houding der Argentijnsche maïsmarkt werd ten deele in de hand gewerkt door de zeer vaste markten in Noord-Amerika. Niet slechts steeg van 2 tot 9 April te Chicago zonder een enkelen flauwen dag Mei-maïs 4¹/₈ en Juli 4¹/₈ cent per 56 lbs., doch de premie van maïs aan de kust boven den prijs te Chicago steeg nog verder, wegens geringe aanvoeren en goede binnenlandsche vraag. De nu te Chicago bereikte prijs was sedert November 1920 niet meer voorgekomen. De verschepingen naar Europa blijven klein, wat hier weder de vaste stemming voor voedergraan in de hand werkt. Duitschland breidde zijn inkoop van maïs uit en kocht tot de stijgende prijzen dagelijks van Noord-Amerika op Bremen en Hamburg, gedeeltelijk ook met Denemarken als eindbestemming. Verder kocht ook Nederland weder geregeld maïs uit Noord-Amerika, doch wegens beperkt aanbod was de omzet niet groot. Roemenië behoort sedert enkele weken weder tot de geregelde maïsverschepende landen. De maïs gaat vooral naar die landen der Middellandsche zee, doch ook naar Antwerpen werd Donaumaïs verscheept.

De hooge maïsprijzen verhoogden de belangstelling voor gerst, die in België en Nederland weder flink werd gekocht, terwijl ook Duitschland weder als koper van Donaugerst

optrad. Zoowel de Donau als Rusland hebben de gerstprijzen geleidelijk verhoogd, wat echter de zaken niet belemmert. Noord-Amerikaansche gerst kocht men vooral in Engeland, dat behalve in Britsch-Indische, ook van den nieuwen oogst, in andere soorten weinig belang stelt. Van de naar België gedane zaken in Donaugerst was een gedeelte weder bestemd voor Nederland, maar nu eene practischer regeling is getroffen omtrent het Roemeensche uitvoerrecht, dat voor verscheppingen naar alle destinaties nu in Frankrijk kan worden betaald, kwamen ook weder voor directe verschepping naar Rotterdam zaken tot stand.

Haver wordt in Europa meer gekocht dan eenigen tijd het geval is geweest. Ondanks de stijgende prijzen bleef in Engeland de vraag stationnair, doch levendig is zij niet. Het vasteland toont echter meer kooplust, vooral voor Canadeesche haver. Verscheppingen van Argentinië blijven klein.

Nederland. Tarwe werd voor Nederlandsch gebruik tot de stijgende prijzen slechts in beperkte hoeveelheid gekocht. De inkoop betroffen vooral La Platatarwe, waarvan het aanbod in spoedige posities echter gering is, en Manitoba. Rogge werd geregeld van Noord-Amerika gekocht, doch de handel is niet levendig. Op Russisch roggeaanbod werd, wegens de onzekerheid omtrent de kwaliteit, niet regegeerd. Voedergranen waren de geheele week vast, vooral in de laatste dagen en de meeste konden sterk in prijs verbeteren. Zeer sterk is de prijsverhoging voor Noord-Amerikaansche maïs. De vraag heeft daaronder echter niet geleden en is levendiger, dan toen de prijs f 30,— per last lager stond. De aanvoeren zijn dan ook reeds eenige weken zeer klein, zoodat ook van den bekenden Rotterdamschen voorraad geregeld werd verkocht, tot snel stijgende prijzen. Voor La Platamaïs was de vraag minder groot, doch nu voor Noord-Amerikaansche maïs de prijs reeds hooger is dan voor La Plata breidt zich de kooplust voor de laatste soort uit. Aan de Rotterdamse markt van heden kon van den voorraad La Platamaïs reeds flink worden verkocht, doch voor stoomende partijen bestaat nog weinig vraag en op aflading ontbreekt zij nog vrijwel geheel. De eenige maïs, die in Nederland op verwijderde aflading wordt gekocht, is Zuid-Afrikaansche van den nieuwen oogst, verreweg de goedkoopste maïsoort. In gerst ontwikkelde zich in den loop der week een levendige handel. De eerste partij Russische gerst, die sedert het begin van den oorlog deze week te Rotterdam arriveerde, bleek van uitmuntende kwaliteit en was spoedig uitverkocht, terwijl daardoor ook ladende partijen en April-aflading tot hooger prijzen gemakkelijk koopers vonden. Ook voor Donaugerst bestond veel belangstelling en de te Rotterdam aanwezige gerstvoorraden zijn grootendeels opgeruimd. In haver verbeterd de omzet, vooral in Canadeesche soorten op voorjaarsaflading.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen		New York 96 pCt. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Gra- nulated c.f.
			Junij/Julij		April/Mei
		Sb.	Sb.	Sb.	\$ cts.
5 Apr. '23	f 37 ⁵ / ₁₆	66/3	26/9	33/-	7,41
29 Mrt. '23	„ 37 ⁵ / ₁₆	65/9	26/-	32/6	7,28
5 Apr. '22	„ 23 ³ / ₄	52/6	18/3	20/3	4,11
5 Apr. '21	„ —	72/6	30/-	40/-	6,02
4 Juli '14	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

F. O. Licht schrijft, dat in Duitschland de maand Februari veel meer een winterkarakter droeg dan de voorgaande eigenlijke wintermaanden. De hevige vorst, welke nu en dan optrad, deed echter niet veel schade wegens de kort te voren gevallen dikke sneeuwlaag, welke de velden bedekte. In de lage landen echter, waar dit jaar de rivieren reeds zeer vroeg overstroomden, was het ijs minder onschuldig. Tot half Maart was de grond niet te bewerken, doch daarna maakte de omslag in het weer de veldbewerking mogelijk. De tijd van bietuitzaai zou dan ook niet ver weg meer liggen, indien niet het feit der veel te lage en te langzame betaling van het product uit den afgeloopen oogst de boeren huiverig maakte zich opnieuw aan deze wijze van betaling door het gouvernement te onderwerpen. Men verwacht dan ook van 10 pCt. tot 25 pCt. (hier en daar zelfs een hooger getal) minderen uitzaai dan verleden jaar. Ook in Tsjecho-slowakije gaf het milde weer na half Maart aanleiding tot flinke vorderingen in de eerste veldwerkzaamheden.

In België en Nederland was het weer eveneens kort na het begin van Maart zeer gunstig en men verwacht,

voor zoover reeds zoo vroeg cijfers kunnen worden gegeven, eenen 10 tot 40 pCt. grooteren uitzaai.

De zichtbare voorraden zijn als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Februari	960.371	694.208	760.497
Tsjecho-slowakije 1 Maart	348.471	335.140	510.368
Frankrijk 1 Februari	204.843	155.181	269.346
België 1 Maart	78.974	97.289	151.016
Holland 1 Maart	81.739	136.149	148.094
Engeland 1 Maart	269.679	159.355	370.190
Totaal in Europa	1.944.077	1.577.322	2.209.511
Ver. Staten 14 Maart '23	128.658	179.363	126.587
Cuba (alle havens) 24 Maart '23	599.669	930.084	806.917

Totaal 2.672.404 2.686.769 3.143.015

Op de verschillende markten heerschte na de feestdagen eene vaste stemming en dit was ook in Engeland zeer merkbaar, alwaar de Raffinadeurs hunne prijzen eenige malen met 6 d. verhoogden.

In Amerika bleef de markt zeer vast en de prijzen liepen voor alle posities op. De openings- en slotnoteeringen der verslagweek waren resp.: Spot Centrifugals 7.23/7.47; Mei 5.57/5.76; Juli 5.77/5.97; September 5.92/6.11; December 5.71/5.87. Er werden ongeveer 100.000 tons Cuba en Porto Rico suiker verhandeld tot \$c. 5.62¹/₂ c.&f. New York. American Granulated is uit de eerste hand niet te koop en het prijsidee van tweedehands houders is \$c. 7.20 voor April en \$c. 7.30 voor Mei verschepping c.i.f. nabije Europeesche haven.

Voor Cuba wint de opinie meer en meer veld, dat de ditjarige oogst eenige 100.000 tons beneden dien van verleden jaar zal blijven.

De laatste statistiek is:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 2 April '23	161.988	185.790	125.196
Tot. sedert 1 Dec. '22-2 April '23	2.122.717	1.615.573	1.555.411
Aantal werkende fabrieken	168 ²	184	195
Weekexport 2 April '23	107.965	123.345 ¹	93.204
Totale export 1 Jan.-2 April '23	1.469.031	815.755	778.568
Totale voorraad 2 April '23	653.692	967.519	833.799
1) Export Oude Oogst	—	28.143	—
2) Aan het einde der week waren verdere 3 fabrieken afgemalen.			

Op Java veranderden de prijzen niet noemenswaardig en herverkoopen uit den ditjarigen oogst vonden plaats tot volle prijzen.

In oogst 1924 kwamen nog eenige kleine transacties uit de eerste hand tot stand en de Trust heeft thans ruim 5¹/₂ miljoen picols verkocht.

Hier te lande opende de markt flauw, maar de stemming veranderde spoedig in sympathie met New-York. Ook voor verdere termijnen ontstond weer meerdere belangstelling en prijzen liepen aan het einde der week op als volgt:

April	f 37,87 ¹ / ₂
Mei	„ 38,12 ¹ / ₂
Augustus	„ 36,25
en Nov./Dec.	„ 28,37 ¹ / ₂

De omzet bedroeg circa 2600 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 4 April 1923.

Sedert ons laatste bericht zijn zaken door de Paasvacantie onderbroken en is de katoenmarkt te Liverpool gedurende vier dagen gesloten geweest.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de tweede helft van Maart 2d. gedaald, maar gisteren was Liverpool zeer vast en prijzen daar en ook in Amerika zijn opnieuw hooger. In New York hadden groote dekkingsaankopen voor de komende maanden plaats, zoodat de markt zeer vast sluit. Het verschil tusschen ouden en nieuwen oogst is opnieuw groter, daar de vooruitzichten voor den nieuwen oogst zeer gunstig blijven. Egyptische katoen blijft vast doch prijzen zijn onveranderd.

De positie van de garenmarkt blijft voor verbruikers zeer moeilijk, daar Spinners hardnekkig trachten hun prijzen te verhoogen, zoodat er dan ook slechts heel weinig omgaat en prijzen zeer vast blijven. Door deze hooge prijzen is de vraag voor binnenlandsch gebruik zeer verminderd, daar fabrikanten van manufacturen geen hogere prijzen kunnen maken. De exportvraag is gering daar bundelgarens bij de tegenwoordige prijzen niet te verkoopen zijn. Over het algemeen is de vraag verminderd, daar men liefst zoo

weinig mogelijk koopt in verband met het groote prijsverschil voor nieuwen oogst katoen, zoodat de toestand wel gecompliceerd blijft.

De doekmarkt is bepaald vaster na de feestdagen. Over het aantal geboekte orders is weinig te vermelden, doch er zijn sedert meer aanvragen aan de markt van India voor alle soorten prints and fancygoederen en ook voor dhooties. Voor stapels is de belangstelling minder en van China hoort men in het geheel niets. Onze markt is kalm en het is nog te vroeg om te zeggen, of na de feestdagen de vooruitzichten werkelijk verbeterd zijn.

28 Maart 4 April	Oost. koersen.	27 Maart 3 April
Liverpoolnoteeringen.	T.T. op Indië	1/4 3/4, 1/4 1/8
F.G.F. Sakellarides 17,50 17,40	T.T. op Hongkong	2/4 2 4
G.F. No. 1 Oomra 9,— 9,25	T.T. op Shanghai	3,3 1/2 3/3 1/2

Noteering voor Loco-Katoen.
(Midling Uplands).

	7 Apr. '23	29 Mrt. '23	22 Mrt. '23	7 Apr. '22	7 Apr. '21
New York voor Midling ..	30,— c	28 85 c	30,70 c	17,95 c	12,— c
New Orleans voor Midling	29,50 c	28,50 c	30,25 c	16,63 c	11,— c
Liverpool voor Fy Midling	15,98 d ¹	14,90 d	16,14 d	10,60 d	7,78 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 7 April '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	4315	3541	3918
" Atlant. Havens	1046	1369	1155
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1223	1174	1271
" " 't Vasteland.	2874	3179	2559
" " Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	7 April '23	7 April '22	8 April '21
Amerik. havens.....	594	1039	1421
Binnenland.....	683	1125	1558
New York	—	82	120
New Orleans	—	262	405
Liverpool	876	911	991

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
7 April 1923	1.025.000	22.875	1.739.000	23.500	517/82
31 Mrt. 1923	1)	1)	1)	1)	1)
24 " 1923	1.103.000	22.675	1.866.000	23.700	5 1/2
7 April 1922	1.794.000	15.250	2.761.000	19.000	7 1/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
7 April 1923	10.000	2.318.000	104.000	6.140.000
7 April 1922	39.000	3.284.000	182.000	6.796.000

¹⁾ Gesloten.

RUBBER.

Ook in de afgelopen week is er in de prijzen van rubber geen noemenswaardige verandering voorgekomen, ofachoon de stemming in den loop der week langzamerhand iets verbeterde tengevolge van wat meer kooplust.

De slotnoteeringen op de termijumarkt zijn:

		et.	einde voorafgaande week:
Prima Crêpe Maart	91	et.	91 1/2 et.
" " Mei/Juni	92 1/2	"	92 1/2 "
" " Juli/Sept.	98	"	94 "
Smoked Sheets April	91	"	93 "
" " Mei/Juni	95 1/2	"	93 1/2 "
" " Juli/Sept.	98	"	95 "

COPRA.

De markt was deze week eerst flauw, doch later zeer

willig gestemd. Voor stoomende Copra blijft voortdurend groote vraag bestaan.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s. stoomend	f 36,75
Java f.m.s. Februari/April.....	" 36,50
Java f.m.s. Maart/Mei	" 36,25

9 April 1923.

VETTEN EN OLIËN.

(Ontleend aan „Cerealia”).

Cocosolie. In inlandsche ruwe ging slechts weinig om en dan nog wel hoofdzakelijk tweedehandsch partijen, welke in groote hoeveelheden aangeboden werden. Voor Cochinen Ceylonolie werden de offertes verhoogd, doch de prijzen waren van dien aard, dat zaken er door niet tot stand konden komen.

Soyaolie. In soyaolie kwamen verschillende afdoeningen tot stand en werden ondanks de belangrijk verhoogde prijzen, verschillende posten door consumenten uit de markt genomen. Speciaal stoomende partijen waren goed gevraagd.

Katoenolie. De zaken in katoenolie bleven van weinig betekenis. Engelsche katoenolie bleef onveranderd met eenige kleine afdoeningen, zoowel in eetbare, als in zeepolie. Amerikaansche katoenolie was vast, doch noch in de eerste, noch in de tweede hand ging iets in het artikel om.

Palmolie. De stemming voor palmolie te Liverpool was in de afgelopen week lusteloos. Prijzen brokkelden steeds af, tot ten slotte op de verlaagde prijzen eenige belangstelling ontstond, speciaal voor spoedig verwachte zachte soorten.

Palmpittenolie. Zonder zaken. Hoewel prijzen verlaagd werden, wilden koopers nog niet reageeren. Ook hierin bleef de tweede hand lager offereeren.

Vetzuren. Voor zachte soorten bestond goede vraag, met stijgende prijzen. In cocos- en cocospalmpit-vetzuren gingen kleinigheden tot onveranderde prijzen om.

Lijnolie. De prijs van lijnolie kon aanzienlijk stijgen, als gevolg van de stijgende lijnzaadprijzen en de groote vraag naar lijnolie.

Oleo Margarine zeer vast. Aanvankelijk op April-aflading Extra's tot f 81,— gedaan. Later werd f 82,— betaald en voor stoomende Extra's zelfs f 84,—. Stoomende tweede soorten tot f 73,— afgedaan. De markt sloot met vraagprijzen op aflading voor Extra's f 82/84, tweede soorten f 78,—.

Loco Extra's f 82,—.

Premier Jus stil. De eerste hand offereerde Zuid-Amerikaansche eerste soort op aflading f 58/59, tweede soort f 57,—. Loco La Plata Extra's f 56/58, tweede soort f 55,—, derde soort f 54,—. Mutton Jus, prompte aflading tot f 53,— gedaan. Loco Kratten Extra's f 59,—. Stoomende La Plata Extra's f 58,—, tweede soorten f 56 1/2.

Oleo Stearine stil. Loco Noord-Amerikaansche No. 1 f 66,—.

Eetbare talk. Loco f 51,—.

Technische talk. Stoomende La Plata No. 1 f 48,—, Loco La Plata No. 2 f 46,—.

Cooking fat. Loco La Plata f 53,—. Stoomende La Plata No. 1 f 53,—.

Neutrallard. Zonder zaken. Loco Choice f 81,—, op prompte aflading Choice f 81,—.

Pure Lard. Loco kisten tot f 74 1/2/75 gedaan. Kisten op aflading f 72 1/2/75 1/4. Stoomende kisten f 74,—.

Spek. Op aflading: Short fat backs 10/12 \$ 26 1/2, 12/14 \$ 27, 14/16 \$ 27 1/2, 16/18 \$ 28,—.

Katoenolie stil. Loco Engelsche f 55,—.

Geraff. Cocosvet. April-levering f 60,— f.o.b.

Geraff. Soyaolie. April/Mei-levering f 56,— f.o.b.

Ruwe Cocosolie. Binnenlandsche f 56,—.

Palmpittenvet. April aflading £ 50.3/- c.i.f. Rotterdam.

Arachideolie. April aflading £ 52.18/- c.i.f. Rotterdam.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
9 April 1923 ..	73.5/-	82.5/-	213.17/6	27.17/6	33.17/6
5 " 1923 ..	75.12/6	83.5/-	219.2/6	28.5/-	36.2/6
26 Mrt. 1923 ..	73.7/6	82.5/-	216.15/-	27.15/-	35.17/6
19 " 1923 ..	76.5/-	83.5/-	225.15/-	28.15/-	37.5/-
10 April 1922 ..	59.15/-	65.10/-	152.7/6	22.7/6	26.7/6
20 Juli 1914 ..	16.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN. VRACHTENMARKT.

Van Argentinië en Amerika voor April- en van Indië voor Mei-aflading zijn de vrachten vast, grootendeels ten gevolge van een beperkte hoeveelheid beschikbare ruimte. Van Argentinië zijn de vrachten opgelopen tot 26/3 no reduction van niet boven San Lorenzo naar Vereenigd Koninkrijk/Continent/Bordeaux/Hamburg range.

Van Noord-Amerika is de vraag naar ruimte grootendeels voor steenkolen en cokes naar Europa en voor graan naar de Middellandsche Zee. Voor steenkolen wordt betaald \$ 3,75 naar Fransch Atlantische havens en \$ 3,50 naar Antwerpen/Hamburg range, terwijl voor cokes tegen \$ 5,50 naar dezelfde bestemming wordt afgesloten. Voor graan naar West-Italië is 22 ct. per 100 lbs, voor April-aflading betaald, terwijl naar Griekenland een boot is bevracht tegen 25 cts naar één en 23 cts naar twee havens.

Van Bombay is een boot afgesloten voor 29/- ou d.w. voor Mei-aflading naar het Vereenigd Koninkrijk/Continent.

De vrachten van Cuba naar Europa zijn ook vast. Er is 22/- voor suiker betaald naar de gebruikelijke havens.

Uitgaande van Engeland zijn de vrachten lager en zeer weinig booten worden opgenomen. Dit houdt verband met de groote moeilijkheden om een laadplaats te kunnen krijgen en tevens met de staking van de mijnwerkers in Wales.

De prijzen van bunkers zijn weer gestegen, hetgeen het nog moeilijker maakt om booten uit te zenden.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
3-7 April 1923	—	17/3 ^a	11 c ¹	2/4 $\frac{1}{2}$	25/3	25/3
26-31 Maart 1923	—	17/3 ^a	11 c ¹	2/4 $\frac{1}{2}$	23/6	23/6
3-8 April 1922	—	—	14 c ¹	4/1 $\frac{1}{2}$	25/-	25/-
4-9 April 1921	—	—	—	6/3	40/-	40/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 $\frac{1}{4}$	1/11 $\frac{1}{4}$	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rotter	Rotter- dam	Gothen- burg
3-7 April '23	7/6	11/3	12/-	14/6	5/6	7/3
26-31 Maart '23	7/9	11/3	12/-	14/7	6/9	7/6
3-8 April '22	6/6	13/-	14/3	18/6	5/4 $\frac{1}{2}$	8/3
4-9 April '21	—	—	—	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
3-7 April 1923..	29/6	32/3	35/-	35/6
26-31 Maart 1923..	27/7	32/3	35/-	35/6
3-8 April 1922..	20/9	27/6	—	—
4-9 April 1921..	22/6	—	—	37/6
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Amer. cents p. 100 lbs. ²⁾ per ton d.w.

Graan Petrograd per quarter van 498 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 1—7 April 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren gering.

Door de weinige aanbieding nam de beschikbare scheepsruimte voortdurend toe, zoodat in het laatst van de week voldoende schepen in alle maten beschikbaar waren.

De waterstand bleef onveranderd. Naar den Bovenrijn werd op 2.10 M. afgeladen.

Ertsvrachten naar de Ruhrhavens liepen successievelijk terug tot f 0,55 met $\frac{1}{4}$ en f 0,65 met $\frac{1}{2}$ lostijd, met $1\frac{1}{4}$ cts liggeld per ton en per dag voor eventueel oponthoud gedurende de reis of na afloop van den lostijd.

Daghuur naar de Rijnstations 2 cts. per ton.

Het sleeploon was genoteerd volgens het 60 a 65 cents-tarief.

INKLARINGEN. IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Maart 1923		Maart 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnel. havens.	10	7.833	10	6.879
Groot-Brittannië	116	79.905	133	101.463
Duitschland....	37	51.602	37	47.699
Noorwegen....	2	696	3	1.193
Zweden.....	6	2.462	8	4.369
Denemarken..	5	2.340	8	3.267
Finland.....	4	1.196	4	2.025
België.....	2	3.948	7	6.806
Frankrijk.....	4	1.885	4	2.185
Spanje.....	9	7.482	7	5.313
Portugal.....	2	1.033	1	745
Oostenrijk-Hong. Griekenland..	1	1.008	—	—
Levant.....	2	4.672	3	2.826
And. Midd. Zeeh.	5	8.404	—	—
Senegal, Dakar..	2	6.720	—	—
Ov. Westk. Afrika	4	8.237	5	8.774
Oostkust Afrika	2	7.315	—	—
Ned.-Oost-Indië..	9	36.293	6	27.226
Andere Aziat. h.	4	18.086	1	3.063
Vereen. Staten..	5	14.828	7	24.761
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	6	10.845	4	5.693
Brazilië.....	—	—	1	3.010
Argent., Uruguay	2	13.480	1	3.528
Chili.....	2	5.034	3	7.707
Totaal....	241	295.304	253	268.532
Periode 1 Jan.— 31 Maart....	730	846.924	631	696.793
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	145	195.905	122	156.499
Britsche.....	47	55.561	69	59.465
Duitsche.....	30	26.302	35	19.966
Noorsche.....	5	2.472	9	6.273
Fransche.....	3	399	4	4.359
Zweedsche.....	5	3.384	7	3.475
Deensche.....	2	1.906	—	—
Vereenigde Stat.	2	6.806	3	12.733
Andere.....	2	2.569	4	5.762
Totaal....	241	295.304	253	268.532

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Maart 1923		Maart 1922	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnel. Havens	—	—	5	10.009
Groot-Brittannië	31	254.740	31	200.440
Finland ³⁾	1	1.030	—	—
België ²⁾	1	11.093	2	831
Italië ¹⁾	4	12.132	1	406
Levant ²⁾	6	3.462	11	5.678
Midden-Amerika	1	10.797	—	—
Engelsch W.-I..	—	—	1	951
Totaal....	44	293.254	51	218.315
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	37	279.475	31	201.696
Britsche.....	2	11.140	8	6.094
Duitsche.....	—	—	2	5.165
Noorsche....	—	—	1	406
Belgische.....	5	2.639	8	4.003
Lettische.....	—	—	1	951
Totaal....	44	293.254	51	218.315

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten. ³⁾ Sloepen.

(Barend Stofkoper & Co.)